

Notă de argumentare

a respingerii demersului Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” cu privire la confirmarea titlului științific de doctor în științe militare domnului TALMACI Valentin conferit la 29 iulie 2025 în urma susținerii tezei „Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”, specialitatea 582.01. *Securitate și apărare*

Decizia de respingere a demersului Academiei Militare a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun” cu privire la confirmarea titlului științific de doctor în științe militare domnului TALMACI Valentin a fost luată în baza evaluării tezei de către patru experți, care au inclus în formularul de evaluare următoarele comentarii și observații privind conținutul tezei:

Expertul 1.

Într-un context în care exigențele academice solicită nu doar cunoaștere factuală, ci și o stăpânire rafinată a metodologiei, a gândirii critice și a angajamentului etic, teza a fost supusă unei evaluări riguroase. Obiectivul acestui demers analitic constă în identificarea și interpretarea elementelor care contribuie sau, dimpotrivă, deteriorează calitatea științifică a lucrării, prin prisma conformității sale cu standardele academice contemporane, de la structura și fundamentarea teoretică, până la originalitatea abordării și acuratețea metodologică. Astfel, lucrarea este supusă unei analize critice constructive, menite să releve nu doar lacunele evidente, ci și vulnerabilitățile latente care pot compromite validitatea unui demers ce aspiră la recunoaștere academică, în scopul îmbunătățirii calității acestuia.

Titlul tezei „Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă” este formulat într-un mod distorsionat din punct de vedere conceptual și disciplinar, ceea ce generează ambiguități serioase privind obiectul real al cercetării. Utilizarea termenului „securitate” în locul noțiunii potrivite de „ordine publică” reprezintă nu doar o imprecizie terminologică, ci și o tentativă vizibilă de ajustare artificială a temei la cerințele formale ale specialității 582.01 – *Securitate și apărare*. În realitate, analiza întreprinsă de autor se înscrie preponderent în domeniul *Ordinii publice*, vizând tactici operative și structuri ale intervenției instituționale, fără a aborda dimensiunile teoretice, strategice sau geopolitice ale securității propriu-zise. Mai mult, nu se remarcă o corelare coerentă și funcțională între titlu, problema științifică, scopul declarat și obiectivele cercetării, iar finalitatea acestora rămâne imprecisă și nesusținută metodologic. În absența unei arhitecturi logico-epistemologice bine definite, lucrarea ratează construirea unei traiectorii științifice coerente, ceea ce afectează în mod semnificativ credibilitatea demersului investigativ. Prin urmare, se impune reformularea titlului în conformitate cu direcțiile de cercetare ale specialității real vizat și o recalibrare conceptuală care să asigure alinierea riguroasă între titlu, scop, obiective, ipoteze și metodologia de cercetare.

În acest sens de idei, evaluarea academică realizată mai scoate în evidență o serie de incompatibilități și lacune care, în pofida aparenței de corespundere formală (introducere, capitole, concluzii), trădează o construcție academică fragilă a tezei de doctorat, marcată de incoerență structurală și dezechilibru tematic. Astfel, succesiunea tematică nu urmărește o dezvoltare logică a ipotezelor, iar planul teoretic este rupt de cel aplicativ. De asemenea, lipsa unei articulări coerente între conceptele-cheie și demersul investigativ afectează, în mod esențial, integritatea lucrării ca proiect științific de nivelul studiilor de doctorat. De exemplu, capitolul 4 este excesiv de descriptiv, focalizat pe aspecte tactice ale intervenției în mase (p. 114–147), fără a stabili o legătură clară cu fundamentele teoretice prezentate anterior.

În mod particular, organizarea conținutului nu corespunde ghidului de elaborare a tezelor de doctorat prin faptul că lipsesc elementele structurale obligatorii ce cuprind fundamentele teoretice, reperele metodologice și abordările istoriografice, în primele subcapitolele ale tezei, dacă nu a avut suficient material pentru un capitol distinct. În mod concret, în primul capitol lipsește analiza stadiului actual al cercetărilor pe subiectul abordat, realizată în formatul unui „review” sau sinteze sistematice, fundamentate pe studiile de referință și o bibliografie relevantă și actuală, cu delimitări conceptuale clare și cu identificarea metodelor de cercetare deja consacrate în domeniu. De asemenea, nu este prezent un subcapitol distinct privind metodele științifice utilizate, deși acesta este obligatoriu pentru orice lucrare de doctorat cu pretenții de validitate empirică; metodele sunt menționate vag și nesistematic, fără o descriere detaliată a instrumentelor și procedeele aplicate.

În aceeași măsură, contribuția personală a autorului este diluată în narațiuni generale, fără o segmentare logică și fără prezentarea unor modele teoretice, date sau rezultate originale într-un cadru coerent. Lipsa unei secțiuni dedicate discutării rezultatelor, cu compararea acestora cu cele ale altor cercetători, reflectate în literatura de specialitate, și evidențierea noutății științifice, completează tabloul unei lucrări care ignoră, în mod vădit exigențele academice. În acest context, nerespectarea structurii prescrise devine nu doar o chestiune de formă, ci o dovadă de fond a lipsei de rigoare, de metodă și de orientare științifică, aspecte ce impun o reevaluare radicală a tezei.

Redactarea tezei este caracterizată de un stil narativ-descriptiv, predominant informativ și lipsit de profunzime analitică, iar formulările sunt adesea generale, fără definirea conceptelor utilizate. De exemplu, propoziția „Scopul acestor acțiuni este de a asigura funcționarea normală a instituțiilor statului” (p. 39) este lipsită de detalii teoretice sau explicații specifice. În locul unui limbaj argumentativ, autorul optează pentru repetiții și enunțuri circulare, ceea ce reduce semnificativ valoarea științifică a tezei. Prin urmare, lucrarea nu se ridică la nivelul discursului academic ce caracterizează cercetarea la nivelul studiilor de doctorat, iar polemica științifică lipsește. De aici, se conturează un stil de redactare care, în loc să cultive consistența analitică și claritatea epistemologică, recurge la formulări vagi, narrative, lipsite de exactitate și de delimitări riguroase ale conceptelor utilizate.

Această tendință spre generalizare nediferențiată culminează în formularea unor concluzii ce nu sunt susținute prin demonstrații empirice convingătoare și care, în absența unui cadru metodologic transparent, au devenit mai curând declarative decât concludente și demonstrative. În capitolul 5 (p. 148–157), sunt prezentate exemple de activități tactice desfășurate în cadrul MAI, dar nu este clar cum au fost selectate aceste date și care este relevanța lor în validarea ipotezelor formulate. De asemenea, nu este explicată metodologia de interpretare, ceea ce face ca analiza să pară superficială și arbitrară, iar în lipsa unui cadru metodologic solid, concluziile au dobândit un caracter speculativ.

Aceeași abordare superficială se manifestă și la nivelul operaționalizării conceptelor fundamentale, care sunt aplicate cu o lejeritate terminologică riscantă, fără a beneficia de ancorare într-un aparat conceptual validat. Autorul utilizează concepte precum *ordine publică*, *securitate publică* și *criză* fără a le defini riguros sau a le ancora într-un cadru teoretic validat. Spre exemplu, în p. 17–19, autorul alternează aceste noțiuni, fapt care trădează o înțelegere insuficientă a conceptelor fundamentale. De asemenea, metodologia de cercetare este menționată doar formal, fără explicarea modului concret de aplicare a metodelor invocate. În plus, invocarea unor metode de cercetare fără descrierea condițiilor de aplicare și a instrumentelor utilizate subminează credibilitatea investigației și compromite relevanța concluziilor formulate, abordarea afectând grav validitatea științifică a lucrării. Teza menționează metode precum observația, analiza, comparația, dar nu explică modul de aplicare sau condițiile în care au fost utilizate. Spre exemplu, în p. 14, autorul declară că „a fost aplicată o analiză complexă a documentelor oficiale”, dar nu precizează care documente, în ce perioadă sau cu ce scop. De asemenea, recomandările formulate nu sunt supuse unui proces de validare externă, iar în lipsa unei validări externe a rezultatelor și fără o integrare în dezbateri științifice interdisciplinare, teza rămâne suspendată într-un spațiu teoretic steril, fără rezonanță în practica instituțională sau în cercetarea de profil.

În acest context, lipsa delimitărilor gnoseologice și imposibilitatea formulării unor recomandări pertinente sunt trăsăturile unei lucrări care mimează cercetarea științifică, fără a-i atinge esența. Teza nu evidențiază clar limitele cunoașterii în domeniul abordat și nici nu propune delimitări epistemologice relevante pentru domeniul securității. Recomandările formulate (ex. crearea unor companii mobile specializate, p. 154) nu derivă dintr-o analiză teoretică sau empirică coerentă, ci apar ca propuneri administrative fără justificare științifică. Lipsa unui cadru gnoseologic face imposibilă integrarea rezultatelor în dezbateri academice mai largi, limitând valoarea predictivă și aplicabilitatea practică a recomandărilor.

Această mimare a demersului critic se regăsește și în abordarea literaturii de specialitate, care este parafrazată excesiv, fără disecare analitică și fără integrarea într-o argumentație proprie, autorul rezumându-se la menționarea unor surse fără a le analiza critic. De exemplu, pe pag. 9-12, sunt enunțate pasaje extinse din surse legislative și doctrinare, dar fără formularea unui punct de vedere propriu. Această parafrizare excesivă afectează originalitatea contribuției științifice și compromite dezvoltarea unor idei proprii, lucrarea suferind de o dependență excesivă față de formulările altor autori, fără interpretarea și integrarea lor într-un demers autentică.

În încercarea unei translări practice a modelelor teoretice, pretendentul a eșuat în elucidarea relației dintre conceptele enunțate, aplicabilitatea lor concretă rămânând neconvingătoare. Teza de doctorat propune o serie de modele și practici de intervenție (a se vedea capitolul 4), dar acestea nu sunt ancorate într-un cadru conceptual solid. Relația dintre teoria prezentată în primele capitole și aplicabilitatea practică este slab conturată, fără exemple convingătoare care să susțină legătura dintre cele două planuri. De asemenea, se face abstracție de rezultatele cercetărilor din domeniul comportamentului mulțimii sau psihologiei sociale, care ar fi esențiale în explicarea reacțiilor în cadrul manifestațiilor, această ruptură afectând consistența științifică a lucrării.

Unul dintre aspectele conceptuale problematice ale tezei se regăsește și în capitolul 5, unde autorul tratează într-un mod confuz și nejustificat noțiunile de „eficiență” și „eficacitate” ale intervențiilor structurilor de menținere a ordinii publice. În locul unei delimitări clare și a unei operaționalizări riguroase a acestor concepte esențiale în orice analiză a performanței instituționale, autorul le folosește în manieră substituibilă, fără a distinge între realizarea obiectivelor (eficacitate) și economia de resurse sau timp (eficiență). Astfel, în subcapitolele care pretind evaluarea eficacității, analiza se reduce la simpla comparare a duratei intervențiilor (timpul de acțiune în minute), fără a examina dacă obiectivele misiunii (precum prevenirea escaladării violenței sau menținerea caracterului pașnic al manifestației) au fost efectiv atinse. Indicatorii utilizați sunt strict cantitativi și temporali, lipsind orice referință la rezultate calitative sau la impactul asupra securității publice sau de exemplu a încrederii populației. Această confuzie afectează semnificativ credibilitatea concluziilor formulate, întrucât teza se limitează la o abordare tehnicistă, fără profunzime analitică, în absența unui cadru evaluativ coerent. Prin urmare, apare necesitatea reformulării integrale a capitolului 5, cu delimitarea teoretică a termenilor și restructurarea conținutului pe baza unor indicatori relevanți și măsurabili atât pentru eficiență, cât și pentru eficacitate.

Această lipsă de consistență conceptuală este accentuată de concluzii formulate într-un registru mai degrabă administrativ decât științific, care nu se susțin printr-o demonstrație riguroasă. În formularea concluziilor, autorul recurge frecvent la generalizări nejustificate precum „Este necesară reorganizarea sistemului de menținere a ordinii publice...” (p. 152), afirmațiile de acest tip nefiind susținute de date cantitative sau studii de caz comparative. Sau, în concluzii se menționează că în subcapitolele 3.2 și 3.3 autorul prezintă o arhitectură nouă a sistemului național de securitate publică și definește misiuni structurale și funcționale ale forțelor în regimuri diferite de securitate. Deși autorul a realizat parțial cele invocate, totuși, analiza rămâne preponderent declarativă și normativă, iar validarea științifică a acestui model ar necesita o ancorare mai riguroasă în practici comparative, evaluări pilot sau validări empirice.

Autorul în loc să argumenteze și să generalizeze pe baza unui corpus empiric solid, acesta recurge la formulări „ermetice”, la extrapolări nefondate și la selectarea subiectivă a datelor, în special în analiza evenimentelor din 7 aprilie 2009, fără analiza contextului extins, a actorilor implicați și a efectelor multidimensionale, ceea ce vulnerabilizează întregul demers argumentativ, reducând din credibilitatea tezei

Bibliografia utilizată este fragmentară și nu reflectă o cunoaștere aprofundată a literaturii internaționale de specialitate. Deși sunt menționate unele surse doctrinare, acestea sunt preponderent autohtone și nu includ lucrări relevante din literatura occidentală (anglofonă sau francofonă) în domeniul studiilor de securitate, sociologiei mulțimii sau intervenție în situații de criză. În plus, teza de doctorat ignoră abordările interdisciplinare (psihologie, științe politice, drept), care ar fi fost esențiale pentru înțelegerea complexității fenomenului analizat. Omisiunile menționate subminează caracterul științific și actualitatea demersului de cercetare, privând astfel lucrarea de o perspectivă critică și interdisciplinară necesară.

De menționat este că etica cercetării constituie nu doar un imperativ moral, ci și un criteriu esențial al validității științifice, iar orice abatere, fie și una subtilă, de la normele integrității academice devine un semnal de alarmă care nu poate fi ignorat. Analiza raportului de similitudini, aferent tezei de doctorat evaluate, scoate în evidență o serie de elemente problematice, care, deși nu configurează un plagiat direct în accepțiunea clasică, indică totuși o conduită de cercetare discutabilă și o potențială încercare de eludare a rigorilor academice.

În primul rând, prezența a peste 350 de parafrazări automate, detectate de softul specializat, nu poate fi tratată ca o simplă coincidență sau ca o tehnică de reformulare benignă. Această recurență sugerează o strategie deliberată de evitare a suprapunerilor directe prin înlocuiri superficiale de termeni, fără restructurarea reală a ideilor și – ceea ce este mai grav – fără

menționarea explicită a sursei de inspirație. Astfel, nu se conturează o contribuție originală, ci un colaj lexical lipsit de substanță creatoare, în care gândirea proprie este înlocuită de mimetism disimulat.

În al doilea rând, o parte semnificativă a conținutului tezei prezintă similitudini evidente cu fragmente provenite din surse în limba rusă de o calitate discutabilă, precum *lawtheses.com*, *dslib.net*, *referat.bookap.info*. Acestea nu sunt baze de date academice validate și nici nu beneficiază de recunoaștere în comunitatea științifică internațională. Utilizarea acestor surse, fără o selecție critică, fără contextualizare și fără o justificare metodologică, denotă nu doar o lipsă de discernământ științific, ci și un vid valoric în construcția intelectuală a lucrării.

Totodată, analiza tehnică a textului trădează anumite indicii de manipulare intenționată a detecției prin soft-ul antiplagiat: utilizarea de microspații și parafrazări forțate. Astfel, „artificiile” detectate indică nu doar o înțelegere slabă a exigențelor unei cercetări autentice, ci și o încercare de a masca preluarea conținutului din surse externe, ceea ce contravine flagrant principiilor de transparență, onestitate și rigoare care fundamentează demersul științific la nivel de doctorat.

În lumina acestor constatări, teza de față nu întrunește standardele minime de probitate, fiind vorba despre un demers „compozit”, construit pe acumulări eterogene și lipsite pe alocuri de coerență, care trădează absența unei reflecții personale și a unei contribuții originale reale. În loc să valorifice o gândire critică și inovativă într-un câmp teoretico-conceptual, autorul recurge la un amestec de preluări nefiltrate și neprocesate, diminuând astfel sensul autentic al cercetării științifice.

Având în vedere toate deficiențele identificate, de la lipsa unui fundament teoretic coerent și a unei metodologii științifice riguroase și până la parafrizarea excesivă, concluziile superficiale și generalizările nejustificate, considerăm că teza analizată nu întrunește criteriile academice și științifice minimale necesare pentru validarea unei lucrări de doctorat.

În acest context, se recomandă respingerea tezei și neacordarea titlului științific solicitat, teza necesitând o restructurare profundă, o reformulare a ipotezelor și o recalibrare metodologică și epistemologică, în acord cu rigorile impuse pentru o cercetare de nivelul studiilor de doctorat. Toate observațiile coroborate cu celelalte deficiențe majore identificate în conținutul lucrării justifică, în mod argumentat, recomandarea de respingere a tezei, întrucât aceasta contravine grav normelor academice de integritate, originalitate și angajament asumat

Nr. crt.	Lacuna/eroarea identificată	Observație	Capitol/pagina	Recomandare
1	Lipsa structurii teoretice și metodologice în primele capitole	În primul capitol lipsește analiza stadiului actual al cercetărilor... lipsesc delimitările conceptuale clare...	Cap. 1 (p. 9–19)	Adăugarea unei sinteze sistematice a literaturii relevante și a unui subcapitol distinct privind metodele de cercetare utilizate
2	Caracterul descriptiv al capitolului 4,	Capitolul 4 este excesiv de descriptiv, focalizat pe aspecte tactice ale intervenției în mase, fără legătură cu fundamentele teoretice	p. 114–147	Reformularea capitolului pentru a integra concepte teoretice și pentru a evidenția legătura cu ipotezele formulate
3	Formulări vagi și circulare; lipsa unui limbaj argumentativ	„Scopul acestor acțiuni este de a asigura funcționarea <u>normală</u> a instituțiilor statului”	p. 39	Înlocuirea enunțurilor generale cu formulări precise și argumentate, susținute teoretic
4	Concepte fundamentale aplicate confuz și fără definire riguroasă	În p. 17–19, autorul alternează noțiuni ca <i>ordine publică</i> , <i>securitate publică</i> , <i>siguranță publică</i> , <i>criză</i>	p. 17–19	Definirea clară și ancorarea teoretică a conceptelor-cheie precum <i>ordine publică</i> , <i>securitate publică</i> , <i>siguranță publică</i> , <i>criză</i>
5	Lipsa unui cadru	„a fost aplicată o	p. 14	Descrierea detaliată a

	metodologic clar și a detaliilor privind aplicarea metodelor	analiză complexă a documentelor oficiale”		metodelor, instrumentelor și procesului de analiză
6	Confuzie între conceptele de eficiență și eficacitate	evaluarea eficacității se reduce la simpla comparare a duratei intervențiilor	Cap. 5 (p. 148–157)	Operaționalizarea clară a conceptelor și utilizarea de indicatori relevanți calitativi și cantitativi
7	Utilizarea excesivă a parafrazării din surse slabe sub aspect calitativ	prezența a peste 366 de parafrazări automate (SmartMarks)	Analiza raportului de similitudini	Eliminarea parafrazărilor și formularea unei contribuții proprii originale
8	Lipsa delimitărilor epistemologice și a integrării în dezbateri științifice	lipsa delimitărilor gnoseologice și imposibilitatea formulării unor recomandări pertinente	Cap. 5 și concluzii	Formularea unor delimitări epistemologice și discutarea rezultatelor în raport cu literatura de specialitate
9	Bibliografie deficitară, lipsesc surse internaționale și interdisciplinare	Bibliografia utilizată este fragmentară și nu reflectă o cunoaștere aprofundată...	Cap. 1 și referințe	Actualizarea bibliografiei cu lucrări relevante internaționale și interdisciplinare
10	Denumirea temei este formulată distorsionat	Tema tezei: „Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”	Titlu – pag. de titlu / introducere	Reformularea titlului în conformitate cu conținutul și sectorul real vizat: „Asigurarea și restabilirea ordinii publice...”. Se impune corelarea clară între titlu, problema de cercetare, scop și obiective. Tema actuală pare ajustată artificial la specialitatea Securitate și Apărare, deși demersul se încadrează în sectorul Ordine publică
11.	Referințele la lucrări se face cu omisiunea numelui/lor autorului/orilor	„În lucrarea [109, p.145-146], autorii l-au descris ca stare de siguranță publică și liniște generală, pe când unii autori români sintagma de „ordine publică” o consideră doar ca parte componentă a sistemului de securitate națională, iar alții ca parte din sistemul de ordine publică [126, p.308-316].”		Includerea numelui/lor autorului/orilor pe tot parcursul lucrării.

Expertul 2.

Tema tezei de doctorat este relevantă și de actualitate în contextul securității naționale, unde siguranța cetățenilor reprezintă o prioritate fundamentală a statului. Autorul propune o analiză structurată privind caracteristicile manifestațiilor publice, însă, în pofida importanței subiectului, nu s-a reușit să dezvolte lucrarea în conformitate cu cerințele metodologice, conceptuale și analitice specifice unei teze de doctorat. În forma actuală, teza necesită revizuirii substanțiale pentru a atinge nivelul de rigoare științifică, coerență și originalitate impus de standardele academice.

❖ Structura și conținutul lucrării necesită a fi revăzută.

Conform Ghidului metodic de elaborare și perfectare a tezelor de doctorat în Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”, primul capitol trebuie să reflecte analiza situației în domeniul tezei. Deși primul capitol are o denumire concretă cum se solicită în ghid – „Situația actuală în domeniul asigurării și restabilirii securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masa” –, totuși acesta nu reflectă conceptual toate domeniile temei alese. Astfel, autorul lucrării trebuia să includă și analiza situației nu numai din perspectiva OSP dar și a fenomenului sau cadrului conceptual al fenomenului „manifestările de masa”. Desigur, nu poate fi neglijat faptul, că în teză un capitol separat este dedicat „manifestărilor cu caracter de masa”, dar acest capitol nu stabilește gradul de cunoaștere din perspectiva dezbaterii conceptuale sau politico-juridice a acestor manifestări și efectuează doar o sistematizare reușită a acestora, lipsind lucrarea, mai ales primul capitol, de dezbaterea conceptual-teoretică specifică unei lucrări de cercetare științifică cum este teza de doctorat. Plus, aceasta nu permite evidențierea corelației dintre conceptele „ordine publică”, „securitate publică” și „manifestațiile cu caracter de masa”, căci „ordinea și securitatea publică” solicită a fi valorificată și în alte situații.

Un alt aspect important se referă la faptul că titlul tezei de doctorat „*Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masa*” nu include termenul „securitate publică”, deși doctorandul începând cu primul capitol al cuprinsului și evident pe parcursul întregii lucrări se referă nu la „asigurarea și restabilirea securității”, care are o semnificație mai generală sau poate chiar crea confuzii (unde pot fi implicate anumite structuri de securitate, cum ar fi SIS), dar la „asigurarea și restabilirea securității publice”, având o semnificație mai specifică atât terminologică, cât și în ceea ce privește furnizorii de securitate și acțiunile acestora. Astfel, și în cadrul susținerii publice a tezei, unul dintre membrii comisiei a remarcat, că lucrarea se referă la *securitatea publică* în corelație cu *ordinea publică*, și atunci se pune problema lipsei termenului „ordinea publică” din titlul lucrării, reieșind din interdependența conceptuală.

Deși conducătorul tezei de doctorat, în cadrul susținerii publice a tezei, a argumentat precum că lucrarea se încadrează la specialitatea „Securitate și apărare”, motiv pentru care termenul central folosit în titlu este „securitate publică” și a fost exclus termenul „ordinea publică” ca să se încadreze în cifrul specialității au exclus ordinea publică (a se vedea începând cu minutul 02.08.16). Autorul, dar și conducătorul tezei de doctorat ar fi evitat această confuzie dacă includeau în titlul lucrării termenul „securitate publică” sau păstrau titlul actual și defineau clar problema identificată, iar în cadrul primului capitol evidențiau semnificația termenilor „securitate” și „securitate publică” fie dintr-o perspectivă sistemică, fie printr-o dezbaterie conceptuală, ceea ce îi permitea autorului să clarifice și stabilească termenii care operează în lucrare.

Referitor la structura primului capitol, subcapitolul 1.4 „Analiza comparată dintre sistemele de nivel național și internațional prin prisma riscurilor, provocărilor și amenințărilor cu impact asupra securității publice”, acesta ar trebui dezvoltat ca un capitol distinct, având în vedere complexitatea și relevanța tematicii abordate. De asemenea, anumite elemente din subcapitolul 1.3 „Ordinea și securitatea publică în context internațional” – în special analiza privind specificul OSP din alte state – ar putea fi tratate separat, din perspectiva bunelor practici și a lecțiilor învățate aplicabile sistemului național de OSP. În plus, examinarea riscurilor, provocărilor și amenințărilor reclamă un cadru analitic mai clar definit, care să includă și o abordare conceptuală a acestor termeni în contextul OSP, dat fiind că semnificația lor diferă de cea utilizată în domeniul securității naționale în sens larg. Din punct de vedere structural, aceasta iar fi permis autorului să identifice mai clar problematica temei cercetate și să intervină cu soluții clare evitând confuzia dintre cel trei nivele: *strategic-operativ-tactic*.

Capitolele și subcapitolele nu sunt formulate din perspectiva unei lucrări științifice. De exemplu, capitolul 3 este intitulat „Conceptul și arhitectura sistemului de securitate”, o formulare mai degrabă specifică unui manual decât unei lucrări științifice, iar din punct de vedere conceptual titlul este imprecis. Într-o teză de doctorat, capitolele trebuie să reflecte atât logica demersului de cercetare, cât și evoluția argumentării, orientându-se către analiză, evaluare critică și contribuții proprii. Un alt exemplu în acest sens este capitolul 4 „Metode și tactici de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice”, ale cărui subcapitole nu reflectă cadrul problematic pe care autorul își propune să îl clarifice prin cercetare. Astfel, subcapitole precum 4.1.2 „Dispozitivele și tacticile de acțiune la asigurarea ordinii și securității publice”, 4.1.3 „Barajele”, 4.1.4 „Cordoanele de ordine publică” sau 4.1.5 „Coridoarele de trecere și protecție a coloanelor” reprezintă, ca formulare, titluri specifice unui ghid operațional sau unui document instituțional, nu unei lucrări de doctorat.

Într-o teză de cercetare, subcapitolele trebuie să reflecte dimensiunea analitică, critică și conceptuală a demersului științific, nu să reproducă structura unui manual de proceduri. În mod firesc, asemenea elemente pot fi prezentate, dar într-un cadru conceptual și metodologic adecvat, de exemplu prin analiza cadrului normativ, evaluarea eficienței operaționale, examinarea disfuncționalităților sau a lecțiilor învățate în gestionarea situațiilor de ordine publică.

Este de apreciat faptul că autorul include, la finalul tezei, sugestii privind posibile direcții viitoare de cercetare legate de tema abordată. Totuși, se impunea acordarea unei atenții sporite concluziilor și recomandărilor, care în forma actuală rămân insuficient dezvoltate și nu reflectă pe deplin rezultatele cercetării realizate. Mai mult, având în vedere că autorul afirmă că mediul de securitate este influențat puternic de factori externi, inclusive cei cu caracter geopolitic (p. 27), ar fi fost pertinent ca în conținutul tezei să fie analizate riscurile, constrângerile sau barierele care pot afecta implementarea propunerilor formulate. O astfel de abordare ar fi sporit relevanța aplicativă a lucrării și ar fi consolidat argumentarea privind fezabilitatea recomandărilor sale în contextul actual al securității naționale așa cum pretinde autorul în lucrarea sa (de exemplu la p. 13, p. 59).

Nu este justificată includerea definițiilor ca compartiment separat (p. 11-12), înainte de introducere, într-un mod similar cadrului legislativ sau ghidurilor instituționale care stabilesc un glosar operațional. Într-o teză de doctorat, conceptele trebuie definite prin analiză critică, confruntarea punctelor de vedere din literatura de specialitate și dezbaterile diferitelor abordări teoretice. Autorul, prin demersul său de cercetare, trebuie să ajungă la formulări proprii sau la propuneri de definire acolo unde constată că termenii nu sunt suficient clarificați în literatura de specialitate ori în cadrul politico-juridic național. O soluție adecvată ar fi fost includerea acestor definiții într-o anexă finală, prezentate într-un tabel comparativ care să evidențieze modul în care termenii sunt definiți în legislație și documentele strategice, iar ulterior să fie formulată propunerea autorului. O astfel de abordare ar fi demonstrat atât înțelegerea critică a conceptelor, cât și contribuția personală la clarificarea terminologică, aspect esențial într-o lucrare doctorat.

❖ **Suportul conceptual și teoretico-metodologic**

- (I) Un neajuns major al tezei îl constituie lipsa unei operaționalizări riguroase a conceptelor-cheie utilizate pe parcursul întregii lucrări.

Termeni esențiali precum *securitate*, *securitate publică* și *siguranță publică* sunt folosiți în mod frecvent, însă fără definirea lor clară, fără delimitări conceptuale și fără explicarea relațiilor de interdependență dintre aceștia. În plus, autorul recurge la conceptele *securitate internă* și *securitate națională* fără a le explica semnificația, domeniul de aplicabilitate și diferențele față de *securitatea publică*.

Această abordare generează confuzii majore, cu atât mai mult cu cât autorul încearcă să integreze securitatea publică în arhitectura securității naționale, dar nu propune nicio fundamentare teoretică sau doctrinară privind locul și rolul acesteia în ansamblul securității naționale. Deși autorul face referință la Strategia Securității Naționale din 2023 (sursa 59), aceasta nu corespunde cu textului citat. Ca argument evidențiez că am fost membru grupului de lucru care a elaborat acest document strategic.

Compartimentul „Definiții” oferă o singură definiție pentru termenii „ordine și securitate publică”, fapt care generează confuzii terminologice, întrucât în lucrare aceștia sunt utilizați atât împreună, cât și separat. Deși autorul admite că termenii ar trebui definiți distinct, justificând că în practică

sunt operaționalizați împreună, el nu reușește să clarifice conceptual aceste noțiuni printr-o dezbatere academică riguroasă. Absența unei delimitări precise afectează coerența întregii lucrări și compromite fundamentarea cadrului teoretic. Mai mult, această ambiguitate a fost evidențiată și de referenți în cadrul susținerii publice.

Un element problematic al tezei îl constituie utilizarea improprie și nediferențiată a termenilor *eficiență* și *eficacitate*. În compartimentul „Definiții”, autorul îi prezintă ca fiind sinonimi, formulând „eficacitatea (eficiența) forțelor” ca aceeași noțiune (p. 11), fără a realiza delimitările teoretice obligatorii dintre cele două concepte. Pe parcursul întregii lucrări, având și capitolul 5 consacrat, autorul folosește exclusiv termenul „eficacitate” în analiza timpilor operaționali („nivelul eficacității timpului pentru realizarea operațiunilor...”, p. 150), evitând complet să abordeze dimensiunea *eficienței*, care se referă la raportul dintre efecte și resursele utilizate, iar *eficacitatea* ca competență realizată de către furnizorii de securitate publică care determină succesul sau insuccesul în livrarea aceluia climat de securitate pe care îl așteaptă beneficiarii.

Această confuzie conceptuală afectează rigoarea demersului științific, întrucât în domeniul securității și managementului operațional eficacitatea vizează gradul de realizare a obiectivelor, în timp ce *eficiența* se referă la optimizarea resurselor pentru atingerea acestor obiective. Lipsa unei distincții teoretice și aplicative reduce valoarea analizei realizate și nu permite evaluarea integrală a performanței forțelor de ordine în contextul cercetat.

De asemenea, autorul susține că „O atenție deosebită s-a acordat clasificării sistemului de riscuri și amenințări la adresa ordinii și securității publice, pe dimensiunile externă și internă” (p. 18). Însă, autorul nu realizează o clasificare propriu-zisă a riscurilor, amenințărilor și pericolelor și nu diferențiază terminologic aceste concepte. Autorul doar oferă o listă descriptivă de factori interni și externi (p. 52-54) și autorul recunoaște chiar în text că nu stabilește „limite concrete între anumite categorii” de riscuri, provocări și amenințări (p. 51). În absența unui cadru teoretic riguros, enumerarea riscurilor interne și externe devine doar descriptivă, fără valoare analitică. Această confuzie terminologică afectează credibilitatea științifică a lucrării și împiedică înțelegerea rolului fiecărui tip de factor (risc, amenințare, pericol) în dinamica ordinii și securității publice.

Un exemplu reprezentativ al confuziei conceptuale pe care autorul o face între *risc*, *amenințare* și *pericol* se regăsește la p. 52, unde acesta clasifică drept „risc extern de origine economică și socială” *sprijinul financiar și militar al regimului de la Tiraspol*, afirmând că acesta „influențează prin diferite amenințări asupra determinării sorții de mai departe a Republicii Moldova în spațiul european”.

Această încadrare este profund problematică din punct de vedere conceptual:

- Sprijinul financiar și militar al unui regim separatist reprezintă, în doctrină, o *amenințare hibridă* sau *militar-politică*, nu un risc economic sau financiar.
- *Riscurile* în sfera economică și financiară se referă, de regulă, la vulnerabilități structurale, instabilitate a piețelor (inclusive provocate de factorii externi sau crize globale), volatilitate economică, dependențe comerciale, crize bugetare etc.
- *Amenințările* sunt acțiuni deliberate, ostile, orientate spre a produce un efect negativ, ceea ce este exact cazul unui regim separatist sprijinit militar și financiar din exterior.
- *Pericolul* este starea potențială de afectare, iar aici autorul le amestecă pe toate trei, folosind termenii în mod interschimbabil.

Prin urmare, clasificarea prezentată de autor este inconsistentă cu literatura de specialitate și cu standardele conceptuale din domeniul securității. Sprijinul militar și financiar acordat de un actor extern are natură politică, militară sau hibridă, nu economică, financiară sau socială, iar încadrarea sa în această categorie demonstrează lipsa criteriilor clare de clasificare și absența unei metodologii coerente de analiză a riscurilor și amenințărilor.

Dacă se studia mai riguros cadrul conceptual cu referire la tema tezei, atunci autorul ar fi identificat surse naționale care clarifică conceptual, teoretic și metodologic cu privire la corelația dintre vulnerabilitate, risc și amenințare, inclusive privind calculul stării de securitate (A se vedea: Riscuri și amenințări la adresa securității naționale: tehnici de analiză și evaluare: Ghid metodic / Natalia Albu (coord. ed.). Chișinău: ICJPS, 2019 („Tipografia centrală”). 136 p. ISBN 978-9975-3298-0-4.)

(II) Teza nu a definit clar cadrul de cercetare a temei sale. Descrierea și argumentarea alegerii abordărilor, metodelor, procedurilor, tehnicilor utilizate este sumară. Problemele de cercetare sunt

formulate nesatisfăcător și nu sunt legate de cadrul teoretic. Metodologia studiului și metodele de cercetare nu sunt corelate cu scopul și obiectivele.

Metodologia este listată mecanic (ex: metoda istorică, empirică, de comparație etc., p. 17), dar nu este demonstrat modul concret de aplicare a acestora în cercetare. Lipsesc instrumente de colectare a datelor, tehnici de analiză validă, și orice formă de verificare a ipotezei.

Deși autorul afirmă că a elaborat o „metodologie de evaluare a eficacității forțelor în timp la îndeplinirea misiunilor de securitate publică” (p. 5), analiza capitolelor și a conținutului relevă faptul că aceasta nu constituie o metodologie în sens științific riguros. În realitate, autorul utilizează preponderent un set de *metode și tehnici de calcul matematic* privind timpii operaționali ai forțelor, fără a construi un *cadru metodologic coerent*, cu etape, proceduri, instrumente de cercetare, criterii de validare și argumentare metodologică. Mai mult, în întreaga lucrare se observă o *confuzie conceptuală între „metodă” și „metodologie”*: metodele de cercetare sunt enumerate formal, fără integrare într-un sistem metodologic, iar termenul „metodă” este folosit și în sens operațional (ex. metode de acțiune tactică), ceea ce accentuează ambiguitatea terminologică. În consecință, deși teza prezintă calcule utile privind eficiența acțiunilor forțelor, acestea reprezintă *instrumente tehnice*, nu o metodologie de evaluare în sensul acceptat în cercetarea științelor securității și apărării.

Remarcăm că președintele comisiei, Mustăța Marinel-Adi, a fost foarte atent la metodele aplicate în teză și a menționat în cadrul susținerii publice (la minutul 01.29) că, din punctul său de vedere, la acest compartiment, mai este de lucru, de exemplu într-o analiză comparativă necesită de explicat criteriile alese, adică mai multe detalii, o parte importantă a devenirii tezei de doctorat. Autorul trebuia, de asemenea, să supună unei evaluări critice metodele utilizate, evidențiind limitele și avantajele fiecăreia. De asemenea, în cadrul susținerii publice, președintele comisiei, reieșind din experiența sa academică, recomandă că era necesar un *peer-review* la cel mai înalt nivel, prin expunerea rezultatelor cercetării în ediții internaționale, de exemplu în reviste indexate în SCOPUS, unde evaluarea este realizată de experți independenți. Lipsa unei astfel de validări externe constituie un argument suplimentar în favoarea faptului că teza nu putea fi apreciată cu calificativul „Excelent”.

❖ **Noutatea și originalitatea lucrării. Valoarea științifică a rezultatelor.**

Incoerență între titlul tezei și scopul declarat al cercetării.

Tema tezei: *Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masa*

Scopul lucrării: *elaborarea metodologiei privind sporirea eficienței sistemului de ordine și securitate publică în timpul manifestațiilor cu caracter de masa.*

Un aspect fundamental care afectează coerența conceptuală și metodologică a lucrării îl reprezintă discrepanța evidentă dintre titlul tezei și scopul identificat de autor. Titlul sugerează un demers amplu, orientat spre fundamentele teoretice, normative și operaționale ale asigurării și restabilirii securității, ceea ce presupune o analiză complexă privind cadrul instituțional, doctrinar și funcțional inclusiv al domeniului securității publice. În schimb, *scopul lucrării*, așa cum este formulat de autor, *se limitează preponderent la aspecte strict tehnico-operaționale ale misiunilor OSP*. Această focalizare îngustă asupra eficacității acțiunilor în teren nu acoperă nici dimensiunea conceptuală, nici pe cea strategică sau instituțională sugerate de titlu. Drept urmare, se reduce atât relevanța științifică, cât și utilitatea practică a lucrării în raport cu ambițiile exprimate în titlu. Această incongruență afectează unitatea tezei și indică necesitatea reformulării scopului sau redefinirii temei pentru a asigura consistența demersului academic.

Neconcordanța dintre obiectivele declarate și structura tezei. De regulă, obiectivele lucrării reflectă structura și conținutul logic al lucrării, dar și cadrul de probleme care sunt clarificate pe parcursul cercetării – adică cum își propune autorul să-și valorifice ipotezele și să rezolve problema științifică identificată.

Obiectivele declarate de autor la p. 16 (determinarea evoluției încălcărilor de grup a ordinii publice; elaborarea metodelor de ameliorare a situațiilor de criză; elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului de securitate publică; elaborarea dispozitivelor, metodelor și tacticilor de acțiune a forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice; elaborarea metodologiei și evaluarea

eficacității forțelor în timp la îndeplinirea misiunilor de securitate publică) nu reflectă structura lucrării. Evidențiem că obiectivele reflectă ceea ce își propune autorul să evidențieze, stabilească, analizeze etc. în cadrul subcapitolelor.

Obiectivele declarate sunt parțial realizate, fără fundament metodologic fapt ce evidențiază limite privind noutatea și originalitatea lucrării, dar și lipsa valorii științifice a rezultatelor.

De exemplu, privind obiectivul „elaborarea metodelor de ameliorare a situațiilor de criză”, autorul tezei descrie anumite tactici și tehnici din documente strategice instituționale (Strategia Națională de ordine și securitate publică pentru anii 2017-2020, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.354 din 31.05.2017), dar nu prezintă *metode validate științific*, nici nu analizează „ameliorarea situațiilor de criză” ca proces. Mai ales, că acest document este depășit, mediul de securitate este diferit, chiar începând cu pandemia, și merita ca autorul să intervină cu propuneri aici. Plus, autorul, trasând astfel de obiectiv, nu a specificat mecanisme de reacție sau modele de intervenție comparată în situație de criză.

Unul din obiectivele de cercetare declarant de autor este: „elaborarea dispozitivelor, metodelor și tacticilor de acțiune a forțelor la asigurarea și restabilirea securității publice”. Autorul nu elaborează dispozitive noi în sens științific sau inovativ, chiar dacă afirmă acest lucru. Ceea ce prezintă drept „dispozitive” sunt, de fapt, *descrieri ale unor forme standard de organizare a forțelor*, deja consacrate în ordine ale MAI și în literatura existentă. În lucrare există doar o reluare și recompilare a unor modele tactice cunoscute.

Deși autorul afirmă în lucrare la pagina 103 că „Sunt propuse dispozitive, elemente tipice de acțiune la asigurarea OSP, care includ baraje, cordoane de ordine publică, coridoare de trecere și protecție a coloanelor”, totuși acestea nu sunt dispozitive elaborate de autor. Barajele, cordoanele și coridoarele nu sunt dispozitive noi. Acestea sunt forme tradiționale ale dispozitivului de ordine publică, prevăzute în ordine, regulamente și manuale MAI încă din anii '90 ai sec. XX. Faptul că autorul le enumeră nu echivalează cu „elaborare”.

Toate modelele invocate sunt preluate din surse existente, inclusiv ordinul IGP și alte manuale tactice – ceea ce autorul confirmă prin citare: [92], [130], [131] sunt documente normative sau manuale tehnico-operaționale, nu contribuții proprii. Nu există un model propriu, grafic, arhitectural sau procedural al unui dispozitiv nou, mai ales că nu este prezentat un act de brevetare.

Ipoteza de cercetare prezentată de autor la pagina 16 nu este pe deplin valorificată în sens științific.

Ipoteza conține trei elemente: (i) Există *utilizare inadecvată* a forțelor OSP în situații de criză; (ii) aceasta generează *risc de escaladare în dezordine de masă*; (iii) cercetarea trebuie să identifice *soluții noi (concepțe, tactici, tehnici, metode)* pentru perfecționarea sistemului de OSP.

În lucrare nu este demonstrată empiric existența utilizării inadecvate a forțelor OSP: sunt evidențiate numai constatări, nu există date, analize, evaluări interne sau factorii care au determinat acest comportament inadecvat (de exemplu atunci când autorul menționează situația din 9 aprilie 2009 la p. 33-34). În general, autorul nu explică semnificația sau caracteristicile unui comportament „adecvat” și „inadecvat” din perspectiva forțelor de OSP.

Riscul de escaladare este descris generic, nu în relație cu deficiențele OSP.

Nu există legătură cauzală între problemă (deficit) și soluții (inovații) – cerință obligatorie pentru validarea ipotezei.

Problema științifică soluționată nu este clar specificată în lucrare, există confuzii conceptuale privind utilizarea termenilor „problematică” și „problema” în general (problema - chestiune care prezintă aspecte neclare, discutabile, care necesită o lămurire, o precizare, care se pretează la discuții (sursa - DEX).

La p. 20 autorul afirmă că „În introducere se pune în evidență actualitatea și importanța problemei abordate, ... *problema științifică importantă soluționată*, ...”. În continuare autorul stabilește că „În capitolul 1 „Situația actuală în domeniul asigurării și restabilirii securității publice în timpul manifestațiilor cu caracter de masă” este descrisă importanța problematicei de asigurare și restabilire a ordinii și securității publice...”, totuși în cadrul acestui capitol nu este specificată problematica.

Astfel, teza nu conține o formulare clară, riguroasă și coerentă a problematicii de cercetare. Textul se limitează la enumerarea unor evenimente naționale și internaționale, a unor riscuri și amenințări și a unor generalități privind situația actuală, fără a defini explicit problema științifică pe care lucrarea își propune să o rezolve. În lipsa identificării clare a problematicii, demersul de cercetare devine incoerent, obiectivele nu sunt fundamentate clar, iar legătura dintre capitole și concluziile finale rămâne mai puțin evidentă.

„Problematică” în sens academic și din perspectiva unei lucrări științifice trebuie să includă: (i) formularea unei probleme centrale de cercetare (nu este spus ce anume nu funcționează în sistemul OSP și de ce); (ii) delimitarea variabilelor problematice (ex.: deficiențe instituționale, lipsă de coordonare, reacții tardive etc.); (iii) relația dintre problemă-cauză-efect; (iv) argumentarea științifică a problematicii (bazată pe date, statistici, studii, nu doar să se limiteze pe enumerarea unor evenimente; (v) integrarea problematicii cu *scopul, obiectivele și metodologia*.

Această abordare iar fi permis autorul să delimiteze problema științific soluționată din cadrul tezei de probleme specifice menționate în lucrare. De exemplu, la p. 22 autorul stabilește conform sursei citate că „O importanță deosebită a problematicii privind domeniul securității publice la nivel național o are preocuparea permanentă a administrațiilor publice locale și centrale, care sunt mereu în căutarea noilor metode de gestionare a activităților cu caracter de masă, mai ales a celor cu nivel de risc sporit, care pot genera diferite situații de criză” sau la p. 26 „Deseori unele elemente problematice din domeniul de securitate publică au loc din vina autorităților și instituțiilor statului, care nu iau în calcul la timp urmările consecințelor posibile parvenite în urma deciziilor incorecte luate”. Aceste constatări au un caracter general fără fundamente argumentative sau situații de caz, ori date evidențiate privind deciziile incorecte.

Ca urmare a deficiențelor menționate, autorul nu a reușit în partea de concluzii finale a tezei de doctor să evidențieze rezultate științifice care au contribuit la soluționarea unei probleme științifice importante.

Originalitatea declarată este contrazisă chiar de anume constatări ale autorului, care afirmă că: „Aspectele tactice de asigurare și restabilire a OSP în actele normative nu se prevăd... există doar ordine, planuri și instrucțiuni secrete sau de uz intern...” (p. 15). Aceasta sugerează că lucrarea preia elemente existente din documente operaționale sau instrucțiuni instituționale nepublicate, ceea ce: (i) compromite verificabilitatea științifică, (ii) nu garantează originalitate academică, (iii) transformă teza într-un manual aplicativ intern, nu într-un produs de cercetare doctorală.

❖ **Valoarea științifică a lucrării, dar și respectarea eticii și deontologiei profesionale este influențată de următoarele aspecte identificate în lucrare:**

Lipsa demonstrației privind impactul riscurilor și amenințărilor asupra OSP. Un alt deficit major al acestei secțiuni este faptul că autorul nu oferă exemple clare și argumentate privind modul în care riscurile, amenințările sau provocările enumerate influențează în mod direct ori indirect *ordinea și securitatea publică* (OSP). Deși listează categorii extinse de „riscuri externe” și „riscuri interne”, acestea sunt prezentate izolat, fără explicații privind mecanismele prin care se transformă în vulnerabilități operaționale, instituționale sau sociale ce afectează capacitatea structurilor de ordine publică.

Mai mult, autorul nu demonstrează:

- modul în care fiecare risc generează presiuni asupra sistemului de OSP (ex. reducerea capacității de reacție, suprasolicitarea resurselor, pierderea încrederii publice);
- în ce măsură aceste riscuri constituie *bariere* în asigurarea ordinii și securității publice;
- care sunt relațiile de cauzalitate sau interdependență dintre riscurile identificate (economice, sociale, politice) și degradarea situațiilor OSP;
- cum se aplică aceste riscuri în contextul specific al Republicii Moldova, cu exemple empirice sau situații documentate.

Astfel, clasificările prezentate rămân la nivel descriptiv și generic, fără valoare analitică reală. Riscurile sunt doar enumerate, fără a fi integrate într-un cadru analitic al impactului asupra OSP, nici într-un model al transformării riscurilor în amenințări operative, deși aceasta ar fi fost esențială pentru fundamentarea tezei. În lipsa unei demonstrații privind legătura directă dintre riscurile

externe/interne și funcționalitatea sistemului de ordine publică, întreaga secțiune își pierde relevanța aplicativă și caracterul științific.

În lucrare, autorul menționează în repetate rânduri necesitatea elaborării unei noi *Strategii Naționale de securitate a ordinii publice*, iar la p. 40 afirmă că „a demonstrat faptul că doar formularea unui nou concept și a unei noi arhitecturi constructive a sistemului ar permite elaborarea unui asemenea document strategic”. Cu toate acestea, autorul nu prezintă propuneri concrete privind conținutul viitoarei strategii și nu precizează elementele esențiale pe care aceasta ar trebui să le includă. De asemenea, nu este clar dacă soluțiile propuse sunt suficiente pentru a răspunde cadrului de riscuri și amenințări identificate chiar de autor în lucrare. Lipsa unor recomandări detaliate și operaționalizate limitează consistența contribuției și reduce relevanța practică a demersului științific.

Teza prezintă abordări fragmentare, redundante, și reia conținuturi administrative fără a le transpune într-un cadru teoretic valid. Exemplu problematic: Dispozitivele, tacticile și barajele descrise în capitolele 4.1–4.2 sunt compilate și parafrazate din documente operative, fără analiză științifică, fără validare empirică, fără citare explicită a surselor interne. Aceasta conferă lucrării mai curând un caracter de ghid sau de o culegere pentru instruire.

La pp. 87-89, autorul propune o structură privind arhitectura sistemului de ordine și securitate publică din Republica Moldova. La p. 89 propune pe lângă Consiliul Suprem de Securitate de a crea Centrul Național de Analiză și Coordonare a Informațiilor și Riscurilor de Criză (CNACIRC), care va interveni pe timpul încălcărilor grave legate de securitatea și apărarea statului, securitatea ordinii publice, calamităților naturale, incendiilor, catastrofelor, exploziilor, epidemiilor etc. Cu toate acestea, la nivel național a fost deja aprobat prin Hotărârea Guvernului organizarea și funcționarea Centrului Național de Management al Crizelor.

Astfel, propunerea autorului privind dublarea unui centru pe lângă Președinție nu este fezabilă, întrucât ar intra în conflict direct cu competențele Guvernului. În viziunea prezentată, Consiliul Național de Securitate (fostul CSS) ar urma să gestioneze instituții precum IGC, IGP sau IGSU, ceea ce ar substitui și chiar anula prerogative esențiale ale Guvernului în domeniul securității și ordinii publice, aceasta înseamnă conflict direct. Astfel, propunerea privind instituirea unei conduceri unice a Poliției și Carabinierilor generează un conflict instituțional evident. Cele două entități au misiuni diferite și complementare, iar IGC are un statut dual, făcând parte și din Forțele Armate. Prin urmare, o asemenea soluție vizează exclusiv ordinea publică și nu răspunde cerințelor unui sistem de securitate națională în ansamblul său.

Totodată, nu este clarificat modul în care propunerea ar funcționa în condițiile diverselor tipuri de crize – economice, energetice, agroalimentare, climatice etc. Arhitectura actuală a securității este de tip *all-hazards*, în timp ce modelul propus pare să fie construit în jurul unui singur tip de risc („ordinea publică”), ceea ce reduce coerența și aplicabilitatea soluției.

Mai mult, includerea la nivel tactic a unor funcții precum „intervenții operative și investigații” poate genera confuzie juridică și instituțională. Intervențiile operative sunt atribuții ale structurilor MAI, în timp ce investigațiile pot implica subdiviziuni cu atribuții de urmărire penală – competențe care, prin lege, nu pot fi integrate într-un „centru tactic” unic. Această suprapunere conceptuală și operațională ridică serioase semne de întrebare cu privire la fezabilitatea și legalitatea modelului propus.

În concluzie, nu este evident în ce constă inovația acestei propuneri, întrucât ea pare să reducă complexitatea arhitecturii naționale de securitate, fără a oferi soluții realiste, compatibile cu cadrul instituțional și cu natura multidimensională a riscurilor actuale.

În conformitate cu prevederile actualei Legi nr. 248 privind securitatea națională (adoptate în iulie 2025), responsabilitățile în domeniile sectoriale sunt exercitate de conducătorii ministerelor de profil. Prin urmare, un centru creat pe lângă CNS nu ar dispune de pârghii reale de intervenție sau coordonare în domenii esențiale precum securitatea cibernetică, energia, agricultura sau schimbările climatice. Aceste domenii sunt gestionate prin politici sectoriale specifice și prin autorități competente, iar suprapunerea lor într-o structură suplimentară ar genera disfuncționalități instituționale și un deficit de eficiență. Lipsa unor competențe executive directe ar limita semnificativ capacitatea unui astfel de centru de a răspunde adecvat riscurilor multidimensionale ale securității naționale.

Pentru a evita confuziile menționate anterior, autorul tezei ar fi trebuit să solicite un aviz din partea CNS (CSS) privind fezabilitatea instituirii unui astfel de CNACIRC. Dacă ar fi utilizat consultările sau interviul ca metodă de investigare, ar fi fost informat despre transformările recente ale cadrului politico-juridic în domeniul securității naționale și securității statului (Legea securității statului din 1995 a fost abrogată), evitând astfel includerea în teză a unor informații depășite sau parțial inactuale. Utilizarea unei astfel de metodologii ar fi contribuit la creșterea acurateței, relevanței și actualității analizei prezentate în lucrare.

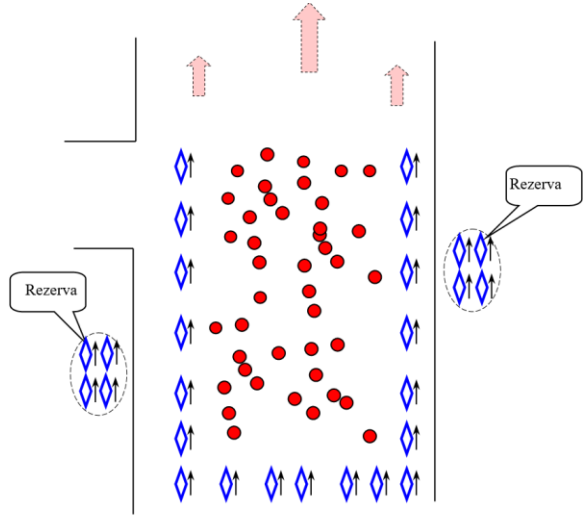
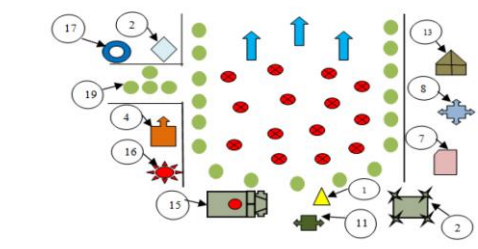
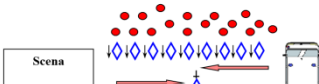
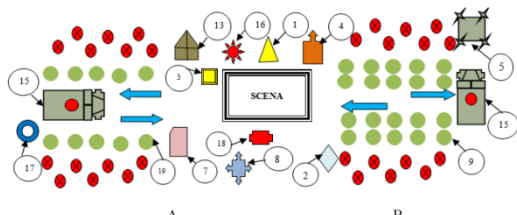
Constatarea potrivit căreia ar fi necesare „reglementări concrete privind participarea la îndeplinirea unor sarcini de asigurare a OSP pentru structurile din afara MAI” nu este fundamentată în teză. La p. 38, autorul afirmă că anumite instituții – precum Armata Națională – nu sunt incluse în sistemul de asigurare a ordinii publice, deși „ar trebui să aibă această tangentă” și ar putea contribui la menținerea ordinii publice și constituționale. Totuși, autorul nu explică pe ce bază juridică, instituțională sau operațională s-ar justifica o asemenea extindere de competențe, nici nu analizează limitele impuse de statutul, misiunile și cadrul legal al Armatei Naționale. În lipsa unei argumentări solide și a unei evaluări a cadrului normativ relevant, această constatare rămâne nefundamentată și contravine principiilor care guvernează separarea atribuțiilor între structurile MAI și instituțiile din sectorul apărării.

Exemplul intervenției Forțelor colective de menținere a păcii ale OTSC în Kazahstan, invocat de autor la p. 50-51, nu este adecvat pentru contextul Republicii Moldova. OTSC este o structură din cadrul CSI cu caracter de apărare colectivă. În acest context este de menționat exemplul confruntărilor între bărbați în timpul revoltelor din Osh, sudul Kârgâzstanului, din iunie 2010. În timpul violențelor pe larg răspândite între etnicii uzbeci și kârgâzi din Kârgâzstan din iunie 2010, a fost pusă la un prim test și capacitatea alianței, atunci când guvernul de la Bișkek a cerut ajutorul trupelor OTSC pentru a reprimă revoltele. Conducerea OTSC a respins cererea, făcând referire la faptul că mandatul organizației este pentru a contracara amenințările externe, nu revoltele interne, deși președintele Belarusiei a insistat pentru intervenție. Referindu-ne la exemplu adus de doctorand, spre deosebire de Kazahstan (care s-a confruntat cu o situație c-un pronunțat caracter politic intern, generat de tensiuni sociale și competiții de putere la nivelul elitei politice.), pentru Republica Moldova, un scenariu similar ar echivala cu intervenția unui alt stat în problemele sale interne, ceea ce contravine atât statutului de neutralitate, cât și principiilor suveranității și neamestecului în treburile interne ale statelor, consfințite în dreptul internațional. Mai mult, cadrul constituțional și politic al Republicii Moldova, inclusiv statutul de neutralitate, precum și orientarea sa strategică actuală, fac imposibilă replicarea unui asemenea scenariu. Prin urmare, utilizarea acestui exemplu nu contribuie la fundamentarea analizei și poate induce interpretări eronate privind mecanismele reale de reacție ale statului.

Ar fi fost relevant ca autorul să includă exemple din state cu statut sau situație similară Republicii Moldova. Analiza comparativă cu țări cu provocări instituționale, politice sau de securitate apropiate – cum ar fi state cu regim de neutralitate, capacități instituționale limitate sau cu sisteme de ordine publică în tranziție – ar fi oferit o perspectivă mai coerentă, mai aplicabilă și mai solid ancorată în realitățile naționale.

Mai mult, în locul unor paralele improprii, analiza ar fi trebuit să se concentreze pe capacitățile interne de gestionare a crizelor, pe mecanismele instituționale disponibile și pe limitele structurale ale sistemului național de ordine și securitate publică. În acest sens, pentru Republica Moldova este esențială dezvoltarea capacităților proprii de reacție, adaptate riscurilor și amenințărilor specifice mediului intern – politice, economice, informaționale, sociale, tehnologice și ecologice – și alinierea acestora la cadrul juridic național și internațional relevant, fără a recurge la analogii care nu reflectă realitățile politice și strategice ale țării.

În lucrare se regăsesc referințe la anumite surse care de fapt sunt utilizate, de exemplu Ordinul *cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind tactica de intervenție a Poliției la asigurarea și restabilirea ordinii publice*, MAI al Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției, 22 septembrie 2014, mun. Chișinău, nr. 144 (<https://ru.scribd.com/document/485359169/Ord-IGP-nr-144-Instructiune-AROP-1-doc>).

ORDIN nr.144/2014	Teza, autor Talmaci, nu reflectă o noutate dar o schimbare grafică mai artistică
 Fig. 4. Cordonul de ordine mobil (de însoțire și protecție) simplu	 Figura 4.7 Cordonul de ordine mobil simplu (elaborată de autor) ivul cordonului de ordine mobil se compune din: cordonul de ordine fix simplu
Secțiunea IV CORIDORUL DE TRECERE 68. Coridoarele de trecere se folosesc pentru asigurarea deplasării persoanelor VIP, artiștilor, etc., de la scenă la unitățile de transport, etc. 69. Coridoarele pot fi de 2 tipuri: a) simplu – polițiștii sunt dispuși pe ambele părți a trecerii, față în față sau cu fața în direcții opuse, peste unu, asigurând trecerea persoanelor în ambele sensuri (fig. 8.1 și fig. 8.2.); 14 b) dublu – este format din două coridoare simple, polițiștii sunt dispuși: prima linie cu fața spre trecere, a doua cu fața spre mulțime, la o distanță care să asigure trecerea persoanelor în ambele sensuri (fig. 8.3). 70. Polițiștii coridorului de trecere vor fi echipați și dotați în conformitate cu prevederile Planului de acțiune sau indicațiilor șefului acțiunii. 	<i>Coridorul de trecere</i> (Figura 4.9), asigură deplasarea persoanelor VIP, artiștilor, celebrităților, politicienilor etc., de la mașină la scenă, la obiect și invers. A B Figura 4.9 Coridorul de trecere A - simplu; B – dublu (elaborată de autor)

Autorul tezei face referire la sursa nr. 88 (Ministerul Afacerilor Interne al RM, Ordinul nr. 515 din 08.12.2021 „Cu privire la aprobarea instrucțiunii privind organizarea și executarea activităților de menținere, asigurare și restabilire a ordinii publice”, Chișinău, 2021), însă documentul respectiv nu conține schemele la care autorul face trimitere. În consecință, *referința este inexactă și afectează credibilitatea fundamentării documentare.*

Unele surse citate în lucrare necesită a fi indicate paginile de referire pentru a argumenta că acestea corespund conținutului la care sunt atribuite. De exemplu, sursa bibliografică nr. 107 este invocată de 26 de ori în cadrul capitolului I, însă unele dintre aceste trimiteri nu se potrivesc cu informațiile efectiv prezentate în sursa respectivă sau constatările nu reflectă informația analizată în cadrul sursei date. Această practică indică o utilizare necorespunzătoare a referințelor și afectează credibilitatea argumentării, precum și acuratețea demersului științific. De exemplu, la pagina 48 autorul tezei face referire la sursa 107 prin constatarea „Pentru Republica Moldova infracționalitatea de nivel național ar însemna pierderi imense pe domeniul social-economic și decăderi morale cu impact asupra încrederii populației în conducerea statului [107]”, fără a indica pagina.

Un alt exemplu se referă la sursa nr. 59 (Strategia securității naționale a Republicii Moldova, Hotărâre nr. 391 din 15-12-2023 aprobată de Parlamentul Republicii Moldova. Publicat: 17-01-2024 în Monitorul Oficial Nr. 17-19 art. 28). Autorul tezei citează această sursă pentru a susține afirmația: „La nivel internațional, intervenția în forță se folosește mai mult ca demonstrație a forțelor, mijloacelor și tehnicii speciale” (p. 57), fără a indica pagina sau paragraful de referință. Mai mult, o astfel de constatare nu este specifică unui document de strategie națională, ceea ce ridică

semne de întrebare privind acuratețea și relevanța trimiterii. Această practică afectează credibilitatea argumentării și rigoarea utilizării surselor în lucrarea de doctorat.

La p. 25, autorul tezei afirmă că „Din mai multe clasamente internaționale, Republica Moldova se consideră un stat sigur pe domeniul OSP și suntem mai bine plasați decât la alte componente ce determină securitatea națională”, indicând drept referință, printre altele, sursa nr. 59. Totuși, *Strategia Securității Naționale* nu prezintă astfel de clasamente, ci doar stabilește direcții de acțiune privind ordinea și securitatea publică (p. 15). În schimb, autorul Ianuș Erhan, în sursa nr. 107, se referă explicit la clasamentele internaționale, oferind exemple concrete (a se vedea pp. 107–108). Prin urmare, trimiterea la sursa nr. 59 este inexactă, iar referința relevantă pentru susținerea afirmației ar fi trebuit să fie sursa nr. 107.

La pagina 49 se observă o utilizare inadecvată a sursei de referință. Autorul afirmă că „Uniunea Europeană a consolidat Republica Moldova în materie de securitate și apărare. UE contribuie considerabil la fortificarea sistemului de securitate și apărare al RM. Statutul de stat candidat la aderare presupune creșterea semnificativă a dezvoltării socio-economice și a bunăstării populației, precum și asigurarea securității naționale”, indicând drept sursă nr. 105 (*Raportul privind analiza funcțională a IGC*, Chișinău, 2019).

Totuși, raportul respectiv a fost elaborat în anul 2019, în timp ce Republica Moldova a obținut statutul de stat candidat la UE abia în 2022. În consecință, sursa 105 nu poate fundamenta afirmațiile autorului cu privire la statutul de candidat sau efectele acestuia asupra securității și apărării naționale. Această incongruență denotă o utilizare necorespunzătoare a referințelor, afectând credibilitatea analizei și rigoarea științifică a lucrării.

❖ Aspecte privind nerespectarea regulilor de redactare a lucrărilor științifice.

Teza are deficiențe structurale, lingvistice sau stilistice, incluzând: lipsă de claritate și precizie; fraze confuze; utilizarea cuvintelor nepotrivite stilului științific/domeniului; nerespectarea regulilor gramaticale.

Exemple:

- La p. 17 autorul menționează că „Lucrarea științifică se bazează pe metode logico-juridice, statistice, comparativ-juridice și de modelare, ceea ce a permis obținerea unor rezultate care reflectă caracterul integru și complex al cercetării științifice.” Această propoziție este artificială și confuză, cu termeni vagi („caracter integru”) și cu structură dezechilibrată, sugerând mai degrabă umplutură decât informație clară. Plus, este o situație confuză privind utilizarea termenului „logico-juridic”, căci este nevoie referință dacă este o denumire standardizată sau consacrată. De altfel, pare o fuziune artificială între: „logică” (ca disciplină filosofică) și „juridic” (ca domeniu de aplicare), fără fundament teoretic sau recunoaștere academică.
- La p. 26 este utilizată expresia „apăsările tensionate la nivel regional provoacă amenințări interne...”, însă formularea este improprie din punct de vedere conceptual. În acest context, autorul ar fi trebuit să recurgă la termeni adecvați literaturii de specialitate, precum *provocări*, *riscuri* și *vulnerabilități*, care reflectă corect natura și dinamica efectelor generate de tensiunile regionale asupra securității interne.
- La p. 36, autorul afirmă că „evoluția statutului militar al Carabinierilor poate influența și genera sporirea nivelului de atractivitate a viitoarei profesii pentru mulți tineri pasionați de domeniul militar”, însă această constatare nu este susținută prin date sau dovezi empirice. Lipsesc statistici privind interesul tinerilor pentru cariera militară, analize ale percepțiilor sau studii sociologice relevante. Mai mult, contextul regional după invazia Federației Ruse în Ucraina arată, dimpotrivă, o scădere a interesului tinerilor față de studiile militare în anumite state, ceea ce contrazice generalizarea făcută în teză. În absența unor dovezi concrete, afirmația rămâne speculativă și afectează rigoarea argumentării. În plus, o astfel de afirmație ar fi necesitat și o comparație structurată între Poliție și Carabinieri, pentru a evidenția în ce măsură statutul, atribuțiile, nivelul de risc, condițiile de muncă sau perspectivele de carieră ar putea influența atractivitatea profesiei. Fără o analiză comparativă clară între cele două instituții, concluzia autorului privind evoluția statutului Carabinierilor și impactul asupra interesului tinerilor rămâne insuficient fundamentată.
- La p. 51, autorul constată că „Pentru societate riscurile externe sunt foarte periculoase, deoarece sunt greu de prevăzut și preîntâmpinat din timp cele pregătite și intenționate aplicate din exterior” – o formulare imprecisă atât conceptual, cât și logic. Termenii „riscuri externe” și

„foarte periculoase” sunt utilizați fără a fi definiți sau operaționalizați, ceea ce reduce claritatea și valoarea analitică a afirmației. În literatura de specialitate, riscurile sunt clasificate și analizate pe categorii (politice, economice, militare, hibride, informaționale etc.), iar pericolozitatea lor este evaluată prin criterii explicite precum probabilitate, impact, vulnerabilitate.

De asemenea, este o generalizare nefondată: afirmația sugerează că toate riscurile externe sunt „greu de prevăzut”, ceea ce nu este adevărat. Unele riscuri externe sunt predictibile (ex: evoluții economice, tensiuni regionale, migrație, pandemii), iar altele pot fi monitorizate prin sisteme de avertizare timpurie. Doar anumite riscuri – în special cele generate intenționat de actori statali sau non-statali – sunt dificil de anticipat sau cele de tip „lebedă neagră”.

O astfel de structură logică insuficientă este specifică lucrării date. Argumentul este circular și simplificat: „riscurile externe sunt periculoase pentru că sunt ... riscante”. Lipsesc explicații privind mecanismul prin care acestea afectează societatea, contextul național, precum și complexitatea interdependențelor regionale și internaționale.

- La p. 70, autorul constată că „Intervenția în forță este utilizată în cadrul manifestațiilor de protest în masă, în cazul tulburărilor în masă, în scopul restabilirii OSP, atunci când metodele convingerii și constrângerii nu au dus la restabilirea OSP...” Această frază este vagă și repetitivă („intervenția în forță este utilizată... în scopul restabilirii... când metodele... nu au dus la restabilirea...”), fără clarificarea condițiilor, cadrelor legale sau tipurilor de intervenție.
- La p. 85 autorul constată că „Convingerea este o metodă eficientă, atunci când participanții la manifestatie în mod conștient încalcă legea...” Această propoziție este contradictorie logic (convingerea nu este eficientă „atunci când în mod conștient încalcă legea”), dar și incorect punctate.
- Autorul ar trebui să evite utilizarea unor termeni generici și neoperaționalizați, precum afirmația de la p. 37 potrivit căreia „capacitățile funcționale și operative ale Poliției și Carabinierilor lasă de dorit”. O astfel de formulare este vagă, neacademică și nu transmite informații verificabile. Mai mult, autorul nu explică ce înțelege prin „lasă de dorit”, nu precizează indicatorii, standardele sau criteriile de evaluare pe baza cărora formulează această concluzie. Fără o definire clară a conceptelor, susținută de date empirice sau analiză comparativă, afirmația rămâne subiectivă și afectează rigoarea științifică a lucrării.
- Autorul utilizează frecvent formularea „de devastări materiale și jertfe omenești” (pp. 13, 24, 32, 41, 46, 65), însă nu oferă nicio informație factuală, date statistice sau exemple concrete care să susțină această afirmație. În absența unor dovezi empirice privind impactul manifestărilor sau al situațiilor analizate, constatarea rămâne generică și nefundamentată. O lucrare de doctorat trebuie să se bazeze pe argumente susținute prin date, studii de caz sau analize comparative, nu pe formulări generale sau impresii. Lipsa acestor elemente afectează rigoarea științifică și credibilitatea concluziilor autorului.
- Este necesară utilizarea cu acuratețe a termenilor în legislația națională, precum *Forțele Armate* și *Armata Națională*, și nu formulări eronate de tipul „Forțele Armatei Naționale”, întâlnite la paginile 21, 34 și 36. Legislația Republicii Moldova operează strict cu termenii *Forțele Armate* și *Armata Națională*, fiecare având un conținut juridic bine definit.
- Autorul utilizează frecvent expresia „anii precedenți” (p. 28, 48) fără a preciza intervalul temporal la care se referă. O asemenea formulare vagă reduce rigoarea analitică a textului și poate genera ambiguități în interpretarea contextului. Într-o lucrare doctorală, este necesară indicarea explicită a perioadei analizate (de exemplu, „în perioada 2018–2022” sau „în ultimii cinci ani”), pentru a asigura claritate, acuratețe și coerență în prezentarea evoluțiilor și fenomenelor examinate.

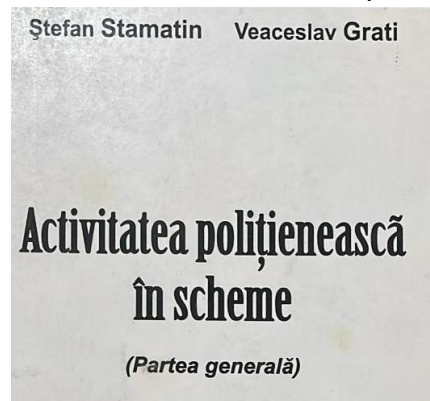
Bibliografia conține referințe incomplete sau imprecise (ex. lipsesc editorii, orașele de publicare, uneori anul).

De exemplu:

- „Hotărârea Parlamentului cu privire la Strategia națională de apărare a Republicii Moldova pe anii 2018-2022, nr. 353/2018” – fără sursă accesibilă sau link permanent.
- Sursa nr. 107 nu este redactată conform cerințelor: Raport independent, Guvernarea sectorului de securitate în Moldova, PISA, DCAF, Chișinău. 2024. Corect: ALBU N.; ARNĂUT N.; BOZEANU S.[et al.]; *Guvernarea sectorului de securitate în Moldova: Raport independent / metodologie și coordonare*: V. Enicov, N. Albu; Chișinău: [S. n.], 2024 (CEP UPSC). 264 p.

Numeroase figuri și scheme incluse în lucrare ar fi trebuit plasate în anexă (de exemplu, figura 3.3 *Arhitectura sistemului național de ordine și securitate publică*, ceea ce i-ar fi oferit autorului mai mult spațiu pentru dezvoltarea analizei proprii în conținutul tezei. Relocarea acestor elemente vizuale ar fi permis o structurare mai riguroasă a textului, ar fi evitat fragmentarea expunerii sau abordarea tehnică din perspectiva unui ghid de acțiuni sau instrucțiuni și ar fi accentuat componenta analitică și critică a cercetării, esențială într-o lucrare de doctorat.

Bibliografia necesită o revizuire riguroasă, inclusiv corectarea numelor autorilor. De exemplu, numele autorului „Stamati” este greșit, forma corectă fiind „Stamatin”. Totodată, este necesară completarea listei bibliografice cu lucrările relevante ale acestui autor, inclusiv lucrarea elaborată în coautorat: STAMATIN, Șt., GRATI, V. *Activitatea polițienească în scheme* (Partea generală), Chișinău, 2003.

114. Sisteme expert fuzzy pentru stabilirea gradului de siguranță al spectatorilor la un meci de fotbal UTA Arad – Poli Timișoara, 7/23/2018, Universitatea Aurel Vlaicu din Arad (Rectorat).

115. STAMATI, Șt., CREANGĂ, C. Ghidul deontologiei polițienesti, Chișinău, Centrul Editorial al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, 2004, 260 p.

116. STAMATI, ȘT., GRATI, V., DOGORAȚII. Teoria și practica aplicării și folosirii armei de foc în contextul protecției drepturilor omului, Chișinău, Centrul Editorial al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM, 2004, 222 p.

❖ **Concluziile nu reflectă problema științifică soluționată**, aceasta, presupunem, a fost influențată de faptul că problema științifică este vag formulată (p. 20 din teză). Concluziile / propunerile nu se bazează pe rezultatele obținute și nu reflectă scopul și obiectivele trasate. Respectiv, cercetarea nu oferă răspunsuri suficiente la problemele de cercetare, neaducând contribuții științifice în domeniu.

❖ **Doctorandul nu putea fi apreciat cu calificativul „Excelent” în conformitate cu calificativele pe criterii stabilite de ANACEC**. De exemplu, **doctorandul nu a realizat următoarele cerințe**: „Publicarea a minim 5 articole în reviste și culegeri, dintre care cel puțin 2 articole în reviste științifice incluse în Web of Science sau SCOPUS sau, în cazul tezelor de doctorat din domeniul științelor umaniste, ce abordează tematici de cercetare cu caracter local – cel puțin 2 articole în reviste științifice de profil (categoriile A, B+, B) incluse în cele mai importante baze de date internaționale. Participarea cu postere / comunicare la minim 3 conferințe științifice, dintre care cel puțin 2 internaționale. Participarea în proiecte științifice instituționale sau internaționale.”

Expertul 3.

Noutatea și originalitatea lucrării

- În prezenta teză de doctorat există o secțiune distinctă „Noutatea și originalitatea științifică” în adnotare și în introducere. Totuși, din perspectiva clarității și a evidențierii autentice a acestor aspecte, formularea lasă de dorit. Textul este prea general și declarativ, fără a oferi explicații despre lacunele identificate anterior în literatura de specialitate. Autorul nu reușește să definească clar ce anume este cu adevărat nou și la ce nivel se situează această noutate (național, internațional sau strict instituțional) și nu face o distincție suficient de clară între contribuțiile teoretice și cele metodologice sau practice.
- Enunțurile de tipul „sunt sistematizate”, „este determinată”, „sunt elaborate metode...” nu explică în mod concret în ce constă noutatea față de literatura existentă, ce anume nu a mai fost realizat până acum sau ce este propus pentru prima dată în Republica Moldova ori în spațiul internațional. Astfel, *nu se distinge clar dimensiunea originală a contribuțiilor autorului.*
- Noutatea științifică este amestecată cu prezentarea generală a rezultatelor. Unele afirmații de tipul „*sunt sistematizate riscurile...*”, „*a fost elaborată metodologia...*” seamănă mai curând cu un rezumat al conținutului tezei decât cu o formulare punctuală a elementelor de noutate. De exemplu, „*elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului de ordine și securitate publică*” este prezentată ca noutate, dar nu se precizează dacă acesta este primul astfel de concept în Republica Moldova sau ce elemente originale conține în raport cu conceptele deja existente.
- Nu în ultimul rând, noutatea științifică nu este structurată pe teze sau puncte distincte. Chiar dacă ghidul nu impune formal această structurare, o bună practică în redactarea tezelor de doctorat este formularea noutății în 4–6 teze scurte, numerotate, fiecare fiind legată clar de un capitol sau de un obiectiv specific al cercetării. În cazul de față, există un singur paragraf dens, în care mai multe idei sunt înglobate laolaltă, fără delimitarea clară a fiecărui element de noutate, ceea ce îngreunează înțelegerea contribuțiilor originale ale autorului.
- Într-o bună parte, teza creează impresia de confuzie între cercetare științifică și document programatic sau de politici publice. Multe secțiuni arată mai degrabă ca o strategie instituțională pentru MAI sau pentru sistemul de ordine și securitate publică, ca un plan de reorganizare a structurilor – cu propuneri de noi companii, arhitecturi instituționale, diagrame de subordonare –, ori ca un manual tactic și procedural, în care sunt descrise dispozitive, baraje, cordoane, coridoare ș.a.m.d. Toate aceste elemente au, fără îndoială, o valoare practică importantă, însă ele nu sunt clar separate de ceea ce ar trebui să constituie nucleul științific al tezei: modele, concepte, evaluări riguroase, verificarea ipotezei.
- În plus, pentru propunerile de organizare instituțională lipsește aproape complet argumentarea empirică: nu se explică de ce anume această arhitectură este superioară altor variante posibile, ce alternative au fost analizate și în baza căror date sau comparații se susțin recomandările formulate. *Riscul este ca teza să conțină foarte multe elemente normative – de tipul „trebuie”, „se propune”, „este necesar” – și relativ puține componente analitice și demonstrative.* Or, la nivel de doctorat se așteaptă ca partea de propuneri instituționale să fie derivată clar din date, din modele teoretice și din comparații sistematice, nu doar din experiență profesională și bun-simț, chiar dacă acestea din urmă pot sta la baza inspirației inițiale.

Suportul metodologic al lucrării

- Suportul metodologic este prezent și suficient pentru un demers mai degrabă teoretico-aplicativ, dar nu este valorificat pe deplin la nivelul de rigoare metodologică așteptat într-o teză de doctorat, unde se cere o expunere mult mai detaliată și analitică a întregului design de cercetare.
- Suportul metodologic este prezent și relativ complet la *nivel de intenție*: autorul își definește un cadru plurimetodologic, combinând abordări istorice, teoretice, comparative, sistemice și statistice, pe care le corelează cu contextul normativ și instituțional al domeniului. Totodată, el sugerează și o anumită triangulare între analiza documentară, analiza comparativă și evaluarea cantitativă a eficienței forțelor de ordine, în special în capitolul 5, unde se menționează pentru prima dată în mod explicit „calcul matematice privind evaluarea eficacității forțelor în timp”.
- Totuși, modul de expunere a suportului metodologic rămâne, în esență, în mare măsură declarativ și schematic. Metodele sunt prezentate mai ales sub formă de listă, fără a se explica, pentru fiecare în parte, la ce întrebări de cercetare răspunde, ce tip de date utilizează, prin ce proceduri concrete sunt colectate și prelucrate datele sau care sunt limitele aplicării ei. De exemplu, se afirmă utilizarea „metodei empirice” și a „metodei statistice”, însă nu se precizează ce

tip de date empirice au fost culese (serii de date operative, rapoarte interne, studii de caz, interviuri etc.), după ce criterii au fost selectate acestea și ce tehnici statistice au fost efectiv aplicate.

- În aceeași logică, „metoda de observare”, „metoda expunerii logice” sau „metoda de analiză” apar mai curând ca procedee generale de raționament științific, utilizate în mod firesc în orice demers academic, decât ca metode de cercetare clar delimitate și operaționalizate. Din acest motiv, lista de metode riscă să pară formal „umflată”, fără ca să putem urmări în mod concret cum se transformă fiecare metodă în pași efectivi de cercetare.

- *Baza empirică a tezei este foarte slab definită.* Deși autorul invocă „metoda empirică”, „metoda statistică” și analize de tipul „evoluția încălcărilor de grup”, în momentul în care încerci să identifici concret ce date au fost utilizate, răspunsurile rămân neclare. Nu se precizează ce seturi de date au fost folosite, pentru ce perioadă de timp, câte cazuri au fost analizate, după ce criterii au fost selectate acestea și ce tabele statistice, grafice sau distribuții au fost construite pe baza lor.

- În teză apar doar câteva tabele și grafice în capitolul 5, referitoare la timpii de intervenție, însă nici acolo nu este explicată riguros baza de calcul: nu aflăm dacă valorile reprezintă medii, scenarii ipotetice sau date reale extrase din rapoarte operative. În plus, „evoluția încălcărilor de grup” este prezentată mai ales narativ, fără serii de date bine delimitate, fără descrierea metodei de colectare și fără indicarea unor surse precise. Pentru nivelul unei teze de doctorat, aceasta este o problemă serioasă. Lucrarea pretinde să includă analiză empirică și statistică, dar baza empirică rămâne minimă și neexplicită. În aceste condiții, cercetarea devine dificil de verificat și imposibil de replicat: un alt cercetător nu ar ști ce date să colecteze și cum să le prelucereze pentru a reface analiza și a testa validitatea concluziilor.

- *În structura actuală a lucrării nu există un capitol separat dedicat „Metodologiei cercetării”, în care să fie prezentate etapele demersului științific, tipul de cercetare (preponderent teoretică, cu elemente empirice limitate), baza de date utilizată, criteriile de selecție a cazurilor, precum și instrumentele concrete de analiză.* De asemenea, nu este explicat în mod sistematic modul în care fiecare metodă se raportează la obiectivele specifice ale cercetării: nu se arată, de pildă, care obiective sunt realizate preponderent prin metoda istorică, care prin metoda empirică sau care prin analiza statistică. Totodată, lipsesc și discuțiile privind limitele metodologice ale cercetării, cum ar fi accesul restricționat la anumite date, caracterul confidențial al informațiilor operative sau imposibilitatea de a recurge la experimente controlate.

- *Autorul include printre „metodele de cercetare” elemente care în mod riguros țin de tehnica expunerii și nu de metodologia cercetării propriu-zise.*

- În Introducere (pag. 17) autorul menționează „metoda expunerii logice”, în timp ce în capitolele 2 și 3 (pag. 57 și 78) aceasta nu mai este reluată în lista metodelor, iar în cap. 5 (pag. 136) ea apare sub o altă denumire – „metoda logică”, cu repetarea „metodei de analiză”. *Această variație terminologică arată lipsa unui nomenclator metodologic stabil și consecvent pe parcursul întregii teze.*

Valoarea științifică a rezultatelor

- Autorul reușește parțial să evidențieze valoarea științifică a rezultatelor. Există elemente reale de conținut științific, dar modul de prezentare rămâne destul de general și mai puțin ancorat în cerințele stricte ale ghidului.

- „Valoarea științifică” nu înseamnă doar enumerarea unor concluzii, ci ar trebui să se vadă clar: *ce problemă științifică era deschisă și în ce constau exact rezultatele care o soluționează.*

- Formularea rezultatelor cercetării este prea generală: atât în introducere, cât și în concluzii, acestea sunt prezentate prin expresii largi de tipul „sunt elaborate metode”, „sunt propuse tactici”, „sunt sistematizate riscurile”, fără a se explica în mod clar ce este nou față de literatura de specialitate și care este, în mod distinct, aportul personal al autorului.

- Lipsește o listare clară a celor 3–5 rezultate centrale, așa cum prevede ghidul de redactare a tezelor de doctorat, care solicită evidențierea, în concluzii, a câtorva rezultate majore ce au contribuit la soluționarea unei probleme științifice importante. *Autorul menționează mai multe realizări, însă acestea nu sunt corelate explicit cu ipoteza și obiectivele cercetării, ceea ce diminuează vizibilitatea impactului științific al tezei.*

- Se observă, de asemenea, un amestec între rezultatul științific propriu-zis și efectul său aplicativ. În unele pasaje, rezultatul științific – de exemplu, elaborarea unui concept sau a unei metodologii – este prezentat împreună cu efectele sale în practică, precum „sporirea eficienței forțelor” sau „perfecționarea sistemului de ordine și securitate publică”. Această suprapunere face dificilă delimitarea „nucleului” științific de consecințele aplicative.

- Totodată, lipsește o discuție critică asupra limitelor rezultatelor obținute. Valoarea științifică este prezentată exclusiv în registru pozitiv, fără a fi analizate limitele modelelor propuse, condițiile de aplicabilitate sau gradul în care aceste rezultate pot fi generalizate dincolo de contextul Republicii Moldova.

- În prezenta teză de doctorat, se observă frecvent situația în care paragrafele – mai ales în *Concluzii generale și recomandări* – se încheie cu trimiteri la surse bibliografice, de tipul [127, p. 265–271], puse chiar la sfârșitul frazei/concluziei. Din punct de vedere al logicii unei teze de doctorat, acest mod de redactare este problematic, pentru că lasă impresia că ideea formulată aparține, în esență, autorilor citați, nu doctorandului. Or, conform cerințelor metodologice, concluziile trebuie să sintetizeze rezultatele proprii ale cercetării, formulate în nume personal, iar pentru fiecare rezultat, ghidul recomandă eventual trimiterea la capitolele și paragrafele tezei unde acesta a fost demonstrat (de tipul „comp. 2.1; 3.2”), nu la lucrările altor autori.

*Prin urmare, paragrafele din concluzii ar fi trebuit să se finalizeze cu **formularea clară a concluziei autorului** – ce a demonstrat el, ce model a propus, ce reducere de timp a obținut, ce concepte noi a introdus – și, eventual, cu o trimitere internă la secțiunile relevante ale tezei.* Doar corpul lucrării (capitolele 1–5) este locul potrivit pentru a construi argumentația pe baza surselor, cu citări explicite. În concluzii, trimiterile bibliografice masive estompează caracterul de contribuție originală și mută accentul de pe rezultatul doctorandului înapoi pe literatura de specialitate, ceea ce contravine spiritului ghidului: acolo se așteaptă să vedem, în primul rând, ce îi aparține autorului, nu o reluare a ideilor preluate din surse.

- Abordarea dimensiunii internaționale este, în ansamblu, destul de superficială. În Introducere, autorul invocă exemple din alte state, face referire la democrații consolidate și la diverse modele de organizare a forțelor de ordine, însă aceste mențiuni nu se transformă într-o analiză comparativă serioasă. Nu este utilizat un cadru clar de comparație – cu indicatori, criterii sau tipologii de sisteme – iar trimiterile la alte state se rezumă, de regulă, la formulări de tipul „în statele ... există astfel de forțe...”, fără ca aceste informații să fie integrate într-o analiză sistematică. Raportat la standardele unei teze de doctorat, o astfel de referire la „experiența internațională” ar trebui fie să conducă la o analiză doctrinară, în care să fie discutate școli de gândire, concepții și modele, fie la o comparație instituțională riguroasă între diferite modele, cu argumente pro și contra pentru fiecare. În lucrarea de față, comparația are mai degrabă un rol decorativ: este folosită pentru a ilustra general ideea de diversitate a experiențelor străine, dar nu funcționează ca un instrument real de cercetare, care să contribuie substanțial la formularea concluziilor sau la fundamentarea propunerilor autorului.

Redactarea tezei și conținutul tehnic

- Textul este, în ansamblu, încărcat și pe alocuri greoi, cu fraze foarte lungi și enumerații extinse, ceea ce diminuează înțelegerea lui. Acest lucru se observă mai ales în paragrafele compacte din Introducere (pp. 13–15), unde sunt înșirate numeroase exemple de țări, evenimente și lucrări, fără o fragmentare care să faciliteze lectura.

- În teză se remarcă o problemă importantă de redactare științifică legată de modul de citare a literaturii de specialitate. Atunci când autorul analizează o lucrare din domeniu, el nu menționează numele autorului și titlul lucrării, ci se limitează la o trimitere numerică, de tipul „Lucrarea [124] este una dintre cele mai remarcabile realizări...”. Ulterior continuă cu „Autorul descrie cu amănunte...” fără a indica cine este acest autor și cum se intitulează concret lucrarea. Din punct de vedere al rigorii academice, această formulare este incorectă și îngreunează înțelegerea textului: *cititorul este obligat să caute permanent în lista bibliografică pentru a afla despre ce lucrare este vorba, iar discursul critic apare rupt de „dialogul” explicit cu autorii din domeniu.*

- În Introducere, autorul realizează, în fapt, un mini-capitol de trecere în revistă a literaturii de specialitate, chiar dacă nu îl intitulează explicit „Gradul de studiere a temei”. Pe paginile 14–15, el analizează pe rând mai multe lucrări, indicate prin numerele de referință [9], [10], [27], [28], [38] ș.a., prezentând ce anume abordează acestea și, mai ales, ce nu acoperă: de exemplu, faptul că unele se concentrează exclusiv pe componenta juridică, că lipsesc detalii tactice sau că nu sunt tratate tendințele de dezvoltare a sistemului de ordine și securitate publică. Pe pagina 15 apare chiar o concluzie formulată în termeni specifici „stadiului cercetării”: „Efectuând o analiză profundă a literaturii de specialitate din RM cu privire la tema abordată, s-a constatat, că în prezent nu sunt desfășurate suficiente cercetări fundamentate științific în domeniul ordinii și securității publice.” Din

punctul de vedere al conținutului, autorul reușește, așadar, să arate cine și ce a studiat în domeniu (chiar dacă doar prin trimitere numerică [6], [7], [9], [27] etc., fără indicarea numelui autorilor și a titlurilor, cum s-a menționat anterior), să evidențieze ceea ce lipsește în literatura existentă – componenta tactică, modelele de evaluare a eficacității, abordarea sistemului ca ansamblu – și să justifice, pe baza acestei analize, necesitatea propriului demers de cercetare. Astfel forma de prezentare este o mare lacună: *lucrările sunt indicate doar prin trimiteri numerice, fără numele autorilor și fără titluri, ceea ce diminuează transparența și îngreunează lectura critică; totodată, literatura științifică și actele normative sunt tratate împreună, într-un singur „bloc”, fără o separare conceptuală clară.*

- Tezele principale ale studiului nu sunt formulate ca atare. Deși în Introducere sunt enunțate scopul, obiectivele, ipoteza, noutatea și rezultatele care contribuie la soluționarea problemei științifice, lipsește o secțiune distinctă în care să fie enunțate, într-o formă concentrată, tezele principale (*tezele înaintate spre susținere*). Potențialele „teze” sunt dispersate între noutate, rezultate și concluzii, fără a fi grupate și formulate explicit ca afirmații centrale ce se apără la susținerea publică.

- Ipoteza este prezentă și are un sens logic, dar nu este formulată corect din punct de vedere metodologic și are și mici probleme de limbă. În primul rând, ea este exprimată printr-o frază foarte lungă, care amestecă două planuri diferite: pe de o parte o constatare sau premisă – de tipul „utilizarea inadecvată a forțelor și resurselor de OSP...” –, iar pe de altă parte un scop sau chiar un program de acțiune – „identificarea unor soluții..., perfecționarea sistemului..., implementarea unor noi concepte, tactici, tehnici și metode...”. Or, *ipoteza ar trebui să fie o afirmație care poate fi verificată prin cercetare, nu o combinație între diagnostic și plan de intervenție*. De asemenea, ipoteza nu este formulată clar sub forma unei relații testabile de tip „dacă... atunci...”.

- De asemenea, ipoteza amestecă elemente care țin de ipoteza de lucru cu elemente ce aparțin mai degrabă scopului cercetării și valorii aplicative. Formulări precum „identificarea unor soluții”, „perfecționarea sistemului”, „sporirea gradului de funcționalitate” descriu mai mult intenții și rezultate practice dorite decât o afirmație ce trebuie testată în cadrul cercetării. Ghidul cere ca ipoteza să fie un element distinct față de scop și obiective; în acest caz, ea curge mai degrabă ca un rezumat al tuturor ambițiilor lucrării, ceea ce îi diluează funcția epistemologică.

- Formularea actuală „Ipoteza de cercetare a prezenței lucrării” este incorectă din punct de vedere lingvistic; varianta corectă ar fi „Ipoteza de cercetare a prezentei lucrării...”. În plus, fraza în care este formulată ipoteza este extrem de lungă, practic echivalentă cu un întreg paragraf, ceea ce afectează claritatea ideii și favorizează pierderea sensului pe parcursul lecturii.

- Scopul lucrării, în forma actuală, este formulat prea general și abstract. Sintagma „sporirea eficienței sistemului de ordine și securitate publică” este foarte largă și nu lasă să se vadă clar ce anume se dorește a fi eficientizat în mod concret: timpul de reacție, structura de comandă, utilizarea efectivelor, cooperarea instituțională sau alte componente ale sistemului.

- În plus, există o discrepanță între formularea scopului și lista de obiective. Scopul menționează în esență doar „elaborarea metodologiei privind sporirea eficienței...”, în timp ce obiectivele care urmează sunt mult mai largi: analiza evoluției încălcărilor de grup, elaborarea metodelor de ameliorare a situațiilor de criză, elaborarea conceptului și arhitecturii sistemului, definirea dispozitivelor, metodelor și tacticilor de acțiune, elaborarea unei metodologii de evaluare a eficacității forțelor etc. În realitate, teza își propune un program mult mai complex – care include concept, arhitectură, tactici, dispozitive și metodologie de evaluare –, însă în fraza de scop apare doar elaborarea unei metodologii, ceea ce creează o neconcordanță între nivelul de ambiție al obiectivelor și formularea sintetică a scopului.

- Obiectivele cercetării sunt formulate relativ general și, uneori, prea cuprinzător (în același obiectiv se combină „elaborarea metodologiei” cu „evaluarea eficacității”), fără precizarea clară a limitelor și indicatorilor folosiți. *Nu se acoperă explicit unele secțiuni importante, cum ar fi analiza situației actuale și clasificarea manifestațiilor publice, care au propria lor pondere în capitolele tezei.*

- Legătura dintre obiectivele declarate și structura pe capitole nu este pe deplin transparentă. Cele cinci obiective enunțate corespund, în linii mari, capitolelor 2–5, însă analiza situației actuale din capitolul 1 nu este reflectată într-un obiectiv distinct. În plus, unele subsecțiuni importante – cum ar fi clasificarea manifestațiilor sau descrierea sistemului integrat operațional – nu apar explicit în lista obiectivelor, deși au un rol substanțial în construcția tezei.

- În teza de doctorat se constată greșeli de redactare și de formă. În ceea ce privește calitatea limbii și corectitudinea ortografică, teza necesită în mod evident o revizuire atentă. În

special în secțiunea *Definiții* (pp. 11–12) se constată un număr mare de greșeli de tastare și forme ortografice eronate: „sprigin” în loc de „sprijin”, „Complinire” în locul unui termen adecvat precum „completare”, „Forțe complimentare” în loc de „forțe complementare”, „uni grup” în loc de „un grup”, „vehiculelo r” în loc de „vehiculelor”, „e ficient” în loc de „eficient”, „prejudiciabil e” în loc de „prejudiciabile” ș.a. Acestor erori li se adaugă numeroase spații necorespunzătoare introduse în interiorul cuvintelor sau înaintea semnelor de punctuație, ceea ce afectează atât aspectul formal, cât și lizibilitatea textului. Greșeli similare apar și în alte părți ale lucrării, inclusiv în zone sensibile precum concluziile, unde întâlnim, de exemplu, forma incorectă „situații esecpționale” în loc de „situații excepționale”. De asemenea, se remarcă utilizarea nefericită a unor termeni („inefectiv” în loc de „ineficient” sau „ineficace”), precum și oscilații terminologice și grafice (scriere inegală a unor noțiuni-cheie, despărțiri nenaturale în interiorul cuvintelor). Toate acestea indică faptul că, deși structura generală a tezei este corectă, nivelul de îngrijire lingvistică nu corespunde pe deplin exigențelor unei teze de doctorat și ar impune o corectură filologică sistematică înainte de publicare sau susținere.

- Totodată, folosirea literelor mari și mici, precum și a termenilor, este inegală: se alternează între „Ordine și Securitate Publică” și „ordine și securitate publică”, respectiv între „OSP” și „OP”, fără o regulă unitară. Unele formulări sunt improprii sau stângace („complinare”, „forțe complimentare”) și ar necesita o corectură filologică atentă.

- Textul are și un caracter repetitiv în anumite secțiuni: aceeași formulare a noutății și a rezultatului științific important apare aproape identic atât în adnotare, cât și în introducere, fără o nuanțare sau dezvoltare suplimentară adaptată fiecărui context.

- În ceea ce privește **Bibliografia**, aceasta respectă doar parțial cerințele ghidului. Deși există numeroase referințe corecte și complet redactate, unele intrări sunt sumare – de exemplu, referința nr. 1 nu conține autor, oraș sau editură – ceea ce indică necesitatea unei uniformizări și completări riguroase.

Per ansamblu, redactarea este funcțională și permite înțelegerea ideilor de fond, însă teza ar avea de câștigat printr-o revizie lingvistică sistematică și prin uniformizarea stilului la nivel de termeni, abrevieri și bibliografie.

- La nivelul surselor și al bibliografiei se observă o dominantă clar normativă, în timp ce doctrina științifică este relativ săracă sau insuficient valorificată. Autorul dovedește că stăpânește foarte bine actele normative – legi, hotărâri de guvern, regulamente, ordine – însă partea de literatură științifică, atât națională, cât și internațională (monografii, articole, studii comparative), este mult mai puțin prezentă sau folosită mai degrabă marginal. Accentul cade preponderent pe „ce spune legea”, și mai puțin pe „ce spune cercetarea științifică în domeniu”. În numeroase pasaje, textul devine practic o expunere a normei juridice, fără o analiză critică suficientă sau o articulare consistentă cu literatura de specialitate. Or, pentru o teză de doctorat, se așteaptă o ancorare puternică în literatura științifică, atât din spațiul național, cât și din cel internațional, în timp ce actele normative ar trebui să apară în primul rând ca obiect de analiză, și nu ca axă centrală al construcției teoretice. *Dezechilibrul dintre dimensiunea normativă și cea doctrinară reduce vizibil densitatea științifică a lucrării.*

- Formulele tehnice propuse în lucrare sunt corecte ca idee, dar explicarea lor este minimală: nu sunt detaliate suficient ipotezele și limitele modelului, modul de selecție a valorilor de intrare și nu este prezentată o discuție critică asupra rezultatelor (de exemplu, ce înseamnă, practic, o reducere cu 38% sau cu 29% în diverse scenarii operative, sau ce alți indicatori ar fi relevanți). Se resimte și o anumită ruptură între partea teoretico-conceptuală (capitolele 1–3) și partea numerică (capitolul 5): tranziția de la „arhitectură de sistem” și „dispozitive tactice” la modelarea timpilor nu este însoțită de o secțiune metodologică explicită, în care să se explice pas cu pas cum a fost construit modelul și pe ce date se bazează, deși ghidul recomandă prezentarea clară a materialelor și metodelor fie într-un capitol distinct, fie în deschiderea fiecărui capitol de rezultate.

- Planul tezei este, în linii mari, coerent (introducere, capitol de context, capitole de sistematizare, de concept/arhitectură și de evaluare), însă denumirile unor subcapitole nu corespund întotdeauna conținutului lor efectiv. De exemplu, subcapitolul 3.1 este intitulat „Conceptul sistemului de securitate publică”, dar textul nu se limitează la clarificarea conceptuală, ci combină definiri generale cu problematizarea cadrului organizatoric, formularea unor deficiențe și propuneri de reorganizare a structurilor de forțe. În mod riguros, problematizarea sistemului existent și descrierea lacunelor ar fi trebuit plasate în introducere sau în capitolul privind situația actuală, sub titluri adecvate („Problema științifică”, „Lacunele sistemului actual” etc.), iar un

subcapitol intitulat „Conceptul...” ar fi trebuit să se concentreze pe definirea și fundamentarea teoretică a noțiunii.

- Un punct slab important al tezei de doctorat este caracterul declarativ al textului concluziilor. O parte dintre formulări repetă aproape identic pasaje din adnotare și din secțiunea de noutate științifică, fără a aduce o sinteză mai profundă sau o reflecție critică asupra rezultatelor obținute. Paragraful introductiv din concluzii („Lucrarea este destinată perfecționării sistemului...”) și pasajul în care se afirmă că „am reușit să soluționez problema importantă a cercetării...” rămân la un nivel foarte general și nu oferă informație substanțial nouă față de Introducere și Adnotare, ceea ce reduce impactul final al concluziilor în raport cu standardele Ghidului.

- Din punct de vedere al conținutului, concluziile prezintă mai multe limite de fond. Ele nu evidențiază suficient problema științifică importantă care a fost rezolvată și nici gradul în care ipoteza de cercetare a fost confirmată sau infirmată. De asemenea, precum am menționat, în enunțul unor concluzii apar frecvent trimiteri bibliografice ([127], [133], [129] etc.), ceea ce creează impresia că autorul reia, încă o dată, literatura de specialitate, mai degrabă decât să pună accentul pe contribuția proprie originală.

- Pentru o teză de doctorat, nucleul cercetării ar trebui să fie reprezentată de articularea clară a problemei științifice, formularea explicită (sau cel puțin foarte transparentă) a întrebării de cercetare și derivarea, în mod coerent, a scopului, obiectivelor și ipotezei din această problemă centrală. În cazul de față, se vorbește despre „perfecționarea sistemului de OSP” și „utilizarea inadecvată a forțelor”, însă lipsește o formulare limpede de tipul: „Problema științifică a tezei constă în...” sau „Întrebarea de cercetare la care răspunde lucrarea este...”.

În foarte multe pasaje, textul are tonalitatea unui raport de analiză instituțională sau a unui proiect de reformă, mai degrabă decât a unei cercetări științifice structurate în jurul unei întrebări clare, a unei metodologii bine definite și a unui răspuns argumentat.

- La nivel conceptual, teza prezintă o delimitare slabă a noțiunilor-cheie cu care operează. Lucrarea utilizează termeni foarte „grei” – ordine publică, securitate publică, ordine și securitate publică (OSP), securitate națională – însă, deși definițiile lor apar formal în lista de „DEFINIȚII”, în corpul textului acești termeni nu sunt integrați în complexitate. Nu este clarificat în mod riguros raportul dintre ordine publică, OSP și securitatea națională, iar o discuție teoretică mai amplă, care să trimită la doctrină europeană, jurisprudența CEDO sau conceptele moderne de securitate publică, lipsește aproape complet. Această situație afectează atât finețea teoretică a tezei, cât și claritatea argumentelor. *Pentru o lucrare de doctorat, ar fi de așteptat ca autorul să demonstreze nu doar cunoașterea legislației și practicii naționale, ci și înțelegerea marilor dezbateri conceptuale din domeniu, poziționându-se față de acestea.*

- Tonul și stilul tezei sunt, în mare parte, predominant normative, mai degrabă decât critice. De foarte multe ori, frazele sunt construite pe formule de tipul „trebuie”, „este necesar de”, „se impune”, „se recomandă”, ceea ce conferă textului o orientare prescriptivă, specifică unui document de politici sau unui plan de reformă instituțională. În schimb, sunt relativ puține pasaje în care autorul adoptă o atitudine analitică și critică, de tipul: „există și argumente contra”, „modelul propus are următoarele limite”, „anumite alternative nu sunt acoperite de date” sau „în aceste condiții, concluziile trebuie interpretate cu rezervă”. Or, o teză de doctorat ar trebui să demonstreze nu doar capacitatea de a formula recomandări și soluții, ci și capacitatea critică a autorului, inclusiv față de propriile propuneri. Este important să fie vizibilă conștientizarea limitelor modelelor și a datelor utilizate, precum și asumarea faptului că există alternative posibile sau zone insuficient acoperite de cercetare. Fără această dimensiune critică, textul rămâne mai aproape de registrul „ce ar fi bine să fie” și mai puțin de logica unei cercetări științifice care testează, pune sub semnul întrebării, compară și argumentează în mod nuanțat.

- În teza de doctorat analizată, recomandările sunt anunțate la modul foarte general: se afirmă că „recomandările și sugestiile prevăd unele soluții... care necesită schimbări urgente...”, însă din text nu reiese suficient de clar, într-o manieră sistematică, corespondența dintre recomandări și rezultatele cercetării. Nu este explicat, de pildă, care recomandare derivă din care rezultat (de tipul „Rezultatul 3 → Recomandarea 3”) și nici unde anume, în capitole, se află fundamentarea fiecărei recomandări.

- Totodată, cele două categorii principale de recomandări prevăzute de ghidul de redactare a tezei de doctorat nu sunt clar distinse. Recomandările pot viza, pe de o parte, direcții pentru cercetări viitoare și, pe de altă parte, propuneri de utilizare practică a rezultatelor. În teză, accentul pare plasat mai ales pe recomandări practice – de tipul schimbării mecanismelor de conducere, îmbunătățirii cooperării instituționale etc. –, însă lipsesc formulările explicite de genul „În viitor,

cercetările ar putea viza...”, care să deschidă perspective noi de investigație științifică. De asemenea, nu este delimitată o structură clară de tipul „Recomandări practice” versus „Recomandări pentru cercetare”, ceea ce ar fi ajutat la clarificarea statutului fiecărei propuneri și la alinierea mai bună la cerințele metodologice ale ghidului.

- Formularea recomandărilor este, în mare măsură, de tip general-administrativ, și mai puțin științific-operaționalizată. Din structura lucrării se desprinde că ele sunt redactate preponderent în termeni precum „este necesară îmbunătățirea...”, „se recomandă modernizarea...”, „sunt necesare schimbări urgente...”, fără a se preciza în mod concret cine trebuie să întreprindă acțiunea (MAI, IGC, Guvernul, Parlamentul sau alte instituții) și ce anume ar trebui făcut în mod efectiv: elaborarea unui nou concept, modificarea unei legi precise, implementarea modelului matematic propus în teză, introducerea unei metodologii de calcul a eficacității forțelor etc. Nu este arătat nici modul în care modelele, tacticile și metodologia de evaluare a eficacității, despre care autorul afirmă că le-a elaborat în teză, pot fi utilizate concret în practică. Cu alte cuvinte, recomandările nu „pun la lucru” într-un mod vizibil rezultatele cercetării, rămânând mai degrabă la nivelul unor intenții generale.

Respectarea eticii și deontologiei profesionale

În concluzie, pe baza documentelor anexate (declarație de originalitate, rezoluție de similitudine) și a modului în care sunt tratate tema utilizării forței, drepturile omului și limitele legale ale intervenției forțelor de ordine, se poate afirma că teza respectă cerințele de etică și deontologie profesională prevăzute de Ghid și de Codul de etică.

Totodată, putem menționa că autorul ar fi putut dezvolta mai explicit o discuție critică despre riscurile de abuz, mecanismele de răspundere disciplinară și control democratic asupra forțelor de OSP; însă absența unei astfel de reflecții nu echivalează cu nerespectarea eticii, ci mai curând cu o limitare în profunzimea analizei deontologice, nu cu o încălcare propriu-zisă a normelor etice.

Calitatea susținerii publice

În cadrul susținerii publice, doctorandul a prezentat într-o manieră coerentă structura tezei, evidențiind tema, scopul, obiectivele și principalele rezultate științifice obținute. Expunerea a fost logică, cu accent pe actualitatea problematicei ordinii și securității publice.

În răspunsurile la întrebările membrilor comisiei și ale publicului, doctorandul a demonstrat o bună stăpânire a cadrului normativ și a aspectelor tactico-operaționale analizate, oferind explicații argumentate. Totodată, se poate menționa că unele răspunsuri la întrebările de natură metodologică au rămas la un nivel relativ general, fără a detalia suficient baza empirică și limitele modelelor propuse, ceea ce reflectă, în esență, aceleași rezerve observate și în textul tezei.

Per ansamblu însă, calitatea susținerii publice poate fi apreciată ca fiind adecvată nivelului unei teze de doctorat, doctorandul reușind să își apere concluziile și să dovedească familiarizarea cu domeniul de cercetare.

Publicarea în ediții științifice / prezentarea la conferințe științifice

Autorul are următoarele publicații: 6 comunicări, publicate la conferințe științifice, care au avut loc în Republica Moldova și România; 5 articole în reviste, dintre care 1 în revista „The Anal of the „Ștefan cel Mare” University of Suceava. Physical Education and Sport Section” editată în România, dar în lista nu este indicat anul publicării (domeniul revistei nu prea coincide cu tema tezei); 4 articole în reviste acreditate din Registrul național al revistelor de profil.

Expertul 4.

Titlul tezei - Asigurarea și restabilirea securității în timpul manifestațiilor cu caracter de masă – conceptual poate fi caracterizat ca fiind general și parțial corespunzător conținutului tezei, deoarece manifestările cu caracter de masă pot afecta ordinea publică, iar forma extremă a acestora – dezordinile în masă – securitatea publică. De fapt, autorul în conținutul tezei se expune anume din perspectiva enunțată, din care motiv ar fi fost mai corect titlul tezei – „Asigurarea și restabilirea securității **publice** în timpul manifestațiilor cu caracter de masă”.

Noutatea și originalitatea lucrării – în discursul unui referent oficial este menționat că tema tezei nu poate fi considerată nouă, deoarece este un subiect cunoscut, studiat, examinat din diferite perspective. Totuși, din punctul de vedere al originalității lucrării, menționăm contribuția specială a autorului prin sistematizarea și abordarea individuală a informației și a datelor expuse în cercetările anterioare.

Valoarea științifică a rezultatelor – rezultatele obținute deși exprimă punctul de vedere al autorului, uneori nu se referă la situația actuală – astfel la pag. 25, autorul referindu-se la ultima perioadă de timp și despre clasamentele internaționale, face trimitere la o lucrare din 2012 (7) și la două acte normative – Hotărârea Guvernului din 1992 (52) și Strategia Securității Naționale (59); la aceeași pagină vorbind despre proteste face trimitere la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (26) etc.

Redactarea tezei și conținutul tehnic – cercetarea este destul de clar și coerent expusă, doar uneori fiind utilizate noțiuni ce sunt mai puțin științifice – ”Schimbările petrecute...” – pag. 24, alin. 3 de jos; ... să degajeze concluzii... – pag. 28; greșeli gramaticale – pag. 26 – Apăsările tenționate... alin. 5 de sus; pag. 32, alin. 3 de jos ..., sunt descrie... .

Respectarea eticii și deontologiei profesionale – au fost identificate unele necorespunderi cu sursele citate sau inexactități exteriorizate în nespecificarea paginii din lucrarea care este citată, fapt care nu permite sau complică verificarea corespunderii citatului, și anume: pag. 25 citat 139; pag. 26 citat 107; 126 (lucrare a autorului tezei fără indicarea paginii); pag. 28 citat 107 etc. De asemenea, există neconcordanțe între conținut și sursa citată: pag. 25, citat 66 – Legea cu privire la prevenirea și combaterea terorismului; pag. 26 alin. 3 de sus se face trimitere la Legea privind Serviciul de Informații și Securitate al RM din 1999 (act normativ abrogat) și la Legea privind organizarea și funcționarea Poliției Române; pag. 27 conținutul se referă la RM – citatul este la sursă din România (1); pag. 29, citat 1 – art. 1 din Constituția RM etc.

Calitatea susținerii publice – susținerea publică a tezei de doctor în general corespunde rigorilor Regulamentului, a fost respectată ordinea și consecutivitatea logică a evenimentelor; au fost atestate unele inexactități: min. 27:29 – este menționată Facultatea Științe ale Securității a USM – care la moment nu există; 01:57:40 – sunt admise unele inexactități la menționarea componentei CSS; 02:02:14 – autorul afirmă că Consiliul Suprem al Securității este organ consultativ – conform ultimelor modificări legislative, afirmația respectivă nu corespunde legislației în vigoare.

Publicarea în ediții științifice / prezentarea la conferințe științifice – autorul are următoarele publicații: 5 articole în reviste, dintre care 1 în revista „The Anals of the „Ștefan cel Mare” University of Suceava. Physical Education and Sport Section” editată în România, însă în lista nu este indicat anul publicării (domeniul revistei nu coincide cu tema tezei); 4 articole în reviste acreditate din Registrul național al revistelor de profil; 6 comunicări, publicate la conferințe științifice, care au avut loc în Republica Moldova și 1 în România.